

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 13 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711

Jugoslovenskemu narodu

S poslednjo voljo blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja smo določeni za kraljeve namestnike vzvišenemu sinu, nasledniku prestola, kralju Jugoslavije, Njegovemu Veličanstvu Petru II. v smislu odstavka 2. člena 42. ustave.

To težavno dolžnost smo prevzeli, položivši poprej v smislu odstavka 4. člena 42. ustave pred narodnim predstavništvom prisego, da bomo Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II. verni in da bomo nad vse čuvali edinstvo naroda, neodvisnost države in celino državne oblasti.

Vršeč kraljevo oblast bomo mi vedno in edino imeli pred očmi koristi prestola in blaginjo Jugoslavije.

V naši plemeniti nalogi za napredek kraljevine Jugoslavije smo uverjeni, da bo z nami ves naš narod, ker smo imeli priliko videti v teh hudih dneh in usodnih trenutkih, kako velika je bila ljubezen in globoka vdanost vsega naroda viteškemu kralju Zedinitelju in kolikšno je spoštovanje do velikega dela, ki ga je s samozatajevanjem tvoril.

Naša sveta dolžnost je, da čuvamo veliko delo svojega voditelja naroda, delo, ki nam ga je zapustil v sveto sporočilo v bolnem trenutku, ko se je poslavljaj od življenja, in da združeni in složni še bolj delamo za napredek in krepimo svojo ljubljeno zemljo, da bi jo z vedrim čelom in z radostjo v srcu izročili Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II., ko bo dorasel, da bo na svoja pleča sprejel hudo breme državne uprave.

Vse svoje življenje, vse svoje moči je blagopokojni viteški kralj Zedinitelj posvetil svojemu narodu. On sam je stem dal primer in pokazal pot, kako se služi blaginji in koristim svojega naroda, a usoda je hotela, da tudi njegova tragična smrt izpriča vsemu svetu, kako je naše narodno edinstvo čvrsto in nerazdružno. Na nas sta velika dolžnost in zgodovinska odgovornost, da njegovo veliko delo čuvamo in da bomo dostojni svojega slavnega vladarja.

Mi smo prepričani, da nas bo pri tej težavni nalogi podpiral ves jugoslovenski narod, ker se zavedamo sile duha in rodoljublja, ki sta vedno bila odlika naše viteške zemlje. Zedinjeni v tugi in boli za izgubljenim svojim velikim kraljem, združeni v ljubezni in vdanosti do države in doma Karadorđevićev bodo Jugosloveni znova pokazali vsemu svetu, da jih noben udarec usode ne more omajati in da so vedno v stanju, da svojo državo močno in zbrano povedejo v boljšo bodočnost.

To bo tudi naša najboljša skupna služba kraljevskemu domu in kraljevini Jugoslaviji. Čvrsto združeni znotraj, varni in spoštovani od zunaj, vojaško dobro pripravljani smo v stanju, da gledamo z vedrim čelom v bodočnost. Na ta način bo veliko delo viteškega kralja, močna in napredna

Jugoslavija, še bolj učvrščeno in bolj napredno v splošno blaginjo naroda.

S temi mislimi se združimo okoli mladega kralja Nj. Vel. Petra II., nad katerim materinsko

bedi tudi njegova vzvišena mati, Njeno Veličanstvo kraljica Marija, in z vero v Boga glejmo vdano v bodočnost.

Naj živi Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. Živela Jugoslavija!

25. oktobra 1934. v Beogradu.

Kraljevi namestniki: Pavle, dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović. Slede še podpisi vseh članov vlade.

Velika ljubezen do mrtvega kralja nas druži

Dne 26. oktobra sta se sestali obe zbornici narodnega predstavništva, da začneta redno delo v novem zasedanju. V obeh zbornicah je bil prečitán ukaz o otvoritvi rednega zasedanja, obenem pa se je nova vlada predstavila poslanski in senatorski zbornici ter podala svojo slovesno izjavo.

SEJA NARODNE SKUPŠČINE.

Predsedoval je seji narodne skupščine predsednik dr. Kostja Kumanudi. Poleg skoro vseh poslancev je prisostvovalo seji tudi veliko število senatorjev s predsednikom dr. Tomašičem na čelu. Malo pred otvoritvijo seje so vstopili v dvorano člani vlade z ministrskim predsednikom Uzunovičem.

Po otvoritvi seje je skupščinski tajnik Ante Kovač prečital ukaz o otvoritvi rednega zasedanja. Ukaz se glasi: «V imenu Nj. Vel. Petra II., po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije so kraljevi namestniki na osnovi člena 32. ustave po zaslišanju ministrskega sveta na predlog predsednika ministrskega sveta sklenili in odredjajo, da se redno zasedanje narodne skupščine, sklicano za 20. oktober, otvori 26. oktobra s čitanjem tega ukaza. Pavle, dr. Stanković, dr. Perović.» Slede še podpisi ministrov.

Narodni poslanci so poslušali čitanje ukaza stoje ter priredili ob koncu viharne počastitve kralju in kraljevim namestnikom.

Predsednik skupščine je nato obvestil zbornico, da je preminil narodni poslanec Vasilij Grgić, zaslužni narodni delavec, ki je vse svoje življenje posvetil borbi za osvobodjenje in za prosvetno povzdigo naroda. Narodni poslanci so govor predsednika dr. Kumanudija poslušali stoje in počastili spomin pokojnega tovariša s trikratnim «Slava».

Tajnik narodne skupščine Kovač je nato prečital ukaz o ostavki in imenovanju nove vlade. Narodni poslanci so čitanje ukaza spremljali z velikimi počastitvami vladi in kraljevim namestnikom.

Nato je stopil na govorniški oder predsednik vlade Uzunović in prečital slovesno izjavo vlade. Zbornica je z največjo pazljivostjo sledila njegovim izvajanjem in jih često prekinjala z odobravanjem.

SLOVESNA IZJAVA VLADE

pravi med drugim:

«Kraljevska vlada stopa pred narodno skupščino, da se ji predstavi v enem izmed najbolejših trenutkov naše narodne zgoševine. Tragična smrt blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja ni presunila samo do srca vsega našega naroda in ga zadela v njegovih najpristnejših čuvstvih ljubezni do velikega in ljubljenega kralja, temveč je oropala narod in državo velikega voditelja, ki mu je ljudstvo sledilo s popolnim zaupanjem.

Blagopokojni viteški kralj

je vodil 20 let krmilo države in naroda.

Bilo je to v najusodnejših časih naše zgodovine. Vodil je naš narod v njegovih dotlej nezaslišanih naporih, da ohrani narodu svoj obstoj in doseže popolno osvoboditev in zedinjenje. V vseh teh naporih pa je prednjačil kralj s svojo požrtvovalnostjo. Vrhovni poveljnik v vojnah, v katerih se je naša hrabra vojska ovekovečila s slavo in ki so se končale s popolno zmago, se je takoj potem ves posvetil dovršitvi velikega dela, doseženega z vojnami.

Težave, na katere je zadel pri tem delu, niso bile nič manjše od onih, ki jih je moral premagati med vojno. Mnogoštevilni ostanki hude narodne preteklosti so ovirali pot v bodočnost in preprečevali prirodni razvoj prosvetnega, političnega in gospodarskega življenja.

Pravnuk velikega borca, ki je prvi prižgal baklo svobode in slave in ustvaril začetke naše narodne svobode, sin velikega kralja Osvoboditelja, naš veliki vodja

se je ves in brez pridržkov posvetil delu za blagor in veličino naroda in države.

Niti trenutek ni okleval, ko je spoznal, da mora sam prevzeti nase vse breme vlade, da mora z mogočnim zamahom omogočiti vse tisto, kar je za narodno in državno življenje pravilno.

«Sveto dolžnost čutim, da z vsemi sredstvi varujem državno in narodno edinstvo. Zato sem sklenil, da izpolnim to dolžnost brez vsakega kolebanja do konca.»

«Čuvati edinstvo naroda in celoto države je najvišji smoter moje vladavine. To mora biti najvišji zakon zame in za vsakogar!»

To so velike besede nesmrtnega kralja. Zato bo ostal za večne čase največji zavetnik državnega in narodnega edinstva. Teh besed ne bo naš narod nikoli pozabil.

Usoda je hotela, da

je padel v trenutku, ko je dokončal tudi to veliko delo

in ko se je z vso svojo osebnostjo posvetil delu, ki naj naši državi pribori tisto mednarodno mesto, ki ji pripada.

Smrt kralja mučenika je nenadomestljiva izguba za naš narod in za našo državo. Izgubili smo voditelja, za katerim smo šli s popolnim zaupanjem, da nas zna voditi. Tu so na našo neizmerno žalost uspeli zahrbtni napadi gnusnih zločincev in njihovih pokroviteljev. Toda svojega nadaljnega smotra, da z velikim kraljem zadenejo tudi njegovo delo in da omajejo Jugoslavijo, niso dosegli in ga nikoli ne bodo. Kraljevo delo je v tem oziru dokončano. To njegovo delo bo ohranil in se zanj zavzel ves naš narod, zbran okrog prestola njegovega vzvišenega sina, Nj. Vel. kralja Petra II.

Kraljevska vlada, oprta na zaupanje kraljevega namestništva in narodnega predstavništva, računajoča na popolno podporo vsega jugoslovenskega naroda, bo z vsemi svojimi silami delala v pravcu, ki ga je začrtal blagopokojni viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj.

Gospodje narodni poslanci!

Kraljevska vlada smatra za svojo veliko dolžnost, da preko vas

izjavi vsemu narodu zahvalo

in občudovanje za dostojanstven način, s katerim je naše dobro ljudstvo izrazilo svojo neizmerno bolelost.

Prav tako deli kraljevska vlada z vami in z vsem našim narodom globoko bolelost naše hrabre in s slavo ovenčane vojske, ki je najhuje prizadeta.

Vojska je izgubila svojega viteškega in junaškega vrhovnega poveljnika.

Vojska je bila predmet njegove trajne in očetovske skrbi. To bo ostala tudi vsem nam in vsemu našem narodu, ki ve, kolikšna je njena hrabrost in njena zvestoba. Z njo sme domovina vedno računati. Prav tako pa tudi na njeno pripravljenost, da brani pridobitve države in naroda. Vlada bo v tem oziru smatrala za svojo sveto dolžnost, da nadaljuje delo kralja vojaka v smeri, ki jo je začrtal s svojim delom. Storila bo vse, kar je potrebno, da trajno pospešuje in krepi našo obrambno silo.

Kraljevska vlada izjavlja nadalje svojo najlepšo zahvalo poglavarjem držav,

ki so naši državi v teh hudih trenutkih največje bolesti, ki je naš narod zadela, izkazali prijateljstvo in spoštovanje. V tem se vidi, na kakšno višino je dvignil blagopokojni kralj ugled Jugoslavije v tujini.

Gospodje narodni poslanci!

Ko prevzema državne posle v tem hudem trenutku, vam daje kraljevska vlada obenem tudi obljubo, da bo izpolnila sporočilo našega največjega kralja in da bo z odločnostjo nadaljevala delo, ki ga je začel. Oprta na politične in vojaške sile zedinjenega jugoslovenskega naroda lahko Jugoslavija s pomočjo svojih dragocenih prijateljev in zvez, čeprav do srca užalostena, ohrani svojo hladnokrvnost. Toda ta hladnokrvnost in to samozatajevanje ne smeta pomeniti nedelavnosti in ravnodušnosti. Kraljevska vlada bo nasprotno z vso odločnostjo stremela za tem, da se marseilleski zločin popolnoma pojasni in da se dožene odgovornost.

Treba je napraviti konec zločinskim početjem proti naši državi.

Kraljevska vlada ve, da more v tem oziru računati ne le na podporo svojih prijateljev in zaveznikov, temveč na podporo vsega prosvetljenega sveta.

Kraljevska vlada računa na

soglasje vsega jugoslovenskega naroda,

ki je te dni s soglasnimi čuvstvi in na način, ki ga svet še ni videl, dokazal, da obstoji nedeljiv narod, ki se ob njegovih silah morajo razbiti vsi napadi sovražnikov, pa naj prihajajo s katerekoli strani.

Kraljevska vlada pa tudi ne bo zanemarila rešitve drugih državnih vprašanj. Med drugimi

so med prvimi po svojem pomenu in težini tiste politične in narodne naloge, ki so v zvezi z mučeniško smrtjo velikega kralja. Vlada bo v najkrajšem času stopila pred poslance z državnim proračunom in drugimi ukrepi in potrebnimi zakonskimi predlogi, ki jih zahteva stanje našega in splošnega svetovnega gospodarstva.

Kraljevska vlada je prepričana, da ste tudi vi, gospodje narodni poslanci, enih misli z njo, da bosta skupno delo v okviru pravkar navedenih smernic in nadaljevanje dela viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja najlepša počastitev spomina Nj. Veličanstva. Vlada zato računa pri tem delu na popolno podporo narodnega predstavništva in vsega jugoslovenskega naroda.

Z viharnim navdušenjem se je vsa zbornica, ki je poprej med poslušanjem slovesne izjave neprestano izražala svoje odobravanje, pridružila vzkliku predsednika vlade in z dolgotrajnimi počastitvami Nj. Vel. kralju Petru dala duška svoji neomajni zvestobi do kralja in domovine. Predsednik dr. Kumanudi je nato zaključil sejo.

SEJA SENATA

se je vršila pozno popoldne. Navzočni so bili vsi senatorji. Prav tako pa je seji polnoštevilno prisostvovala tudi vlada. Po otvoritvi seje je bil najprej prečitan ukaz kraljevega namestništva o otvoritvi rednega zasedanja senata in nato ukaz o imenovanju vlade. Nato je povzel besedo ministrski predsednik Nikola Uzunović in prečital slovesno izjavo vlade enake vsebine kakor dopoldne v narodni skupščini. Na predlog senatorja Miljutina Dragovića je bilo sklenjeno, da se slovesna izjava natisne na stroške senata ter razdeli med narod, da bi jo mogel prečitati sleherni jugoslovenski državljan. Senat je ta predlog z odobravanjem sprejel.

Zasledovanje marseilleskih zločincev

O gnezdih zločincev na Madžarskem in v Italiji

Janka puszta, kjer so imeli svoje taborišče Paveličevi strahovalci, leži približno 7 km daleč od severne jugoslovenske meje na madžarskem ozemlju, in sicer na prostrani ravnini, nedaleč od Legrada na naši strani in Kotoribe. Mesto za to

taborišče je bilo zelo spretno izbrano, ker je v bližini železniških križišč.

Prvotno je bilo na Janka puszti kakih 30 emigrantov, članov organizacije «Ustaša», pozneje pa se je njihovo število povečalo in jih je bilo več sto. Na Janka puszti so živeli povsem vojaško življenje. Dopoldne in popoldne so se na lastnem strelišču vežbali v streljanju iz pušk in

Milka Adamičeva:

14

POLKOVNIKOV GROB

Takrat se ji je nekega dne zazdelo, da je že mnogo zamudila in da bi bila morala povedati Andreju že prej. V nekaj mesecih se bo pokazalo in potem bo sramota očitna. Pa vendar ji je nekaj dejalo, naj še nadalje počaka. Takrat je dobila po pošti poziv, naj se zgleda v rojstnem mestu pri notarju glede dediščine po teti, ki je pravkar podlegla dolgotrajni bolezni.

Danica pa ni vedela, ali čita prav. Prečitala je pismo še enkrat. Trenutek nato je padla na kolena pred podobo Madone in jo, ne da bi zmogla besedico zahvale, dolgo gledala.

Zakaj se ni že prej spomnila tete! Saj bi ji bila nemara res pomagala, saj vendar ni bila tako hudobna...

Veselje nad rešitvijo je prišlo tako nepričakovano, da je začutila kar otrplost v udih. Le počasi se je otajala in Danici so začele solze vesolja oblivati blede obraz.

A zvečer, ko je začela spravljati reči v kovčeg, so jo prešinili vnovič dvomi: kaj, če ji je teta nakazala le malenkost, s katero ne bo mogla živeti... Toda saj je bila vendar teta bogata in drugih sorodnikov ni imela.

Le kako, da se je Danica ni prej spomnila.

Ponoči ni mogla spati. Tisoč reči ji je razburjalo možgane.

Še pred zoro je vstala in znova polnila kovčege, kakor da se ne misli več vrniti.

Ne, ni se mislila. Le proč, proč! Čimprej! Zdaj, ko je bila rešena, se je čudila, kako se je mogla pripravljati na to veliko ponižanje. In Andrej? Srce se ji je stisnilo v muki. Ljubila ga je še vedno, a njegova žena ni mogla postati.

Upravitelja je prosila ponovno za dopust. Pokazala mu je pismo. Smehljal se je in ji čestital. Bil je dobrohoten starec. Danica se je čudila, da ga ni opazila že prej in se kdaj porazgovorila z njim. In je popolnoma pozabila, da je ljubil mir bolj od vsega drugega na svetu.

Stopila je še k Pernekovim. Omenila je, da se popelje v mesto zaradi neke dediščine. Čudili so se skoro, da jo to navdaja s takim veseljem. Bila je vedno tako idealno dekle, da je kazalo do denarja skoraj omalovaževanje. Toda danes so ji zaradi dediščine zažarela suhotna lica v soju notranje sreče.

Zatrjevala je, da se kmalu vrne, v začetku prihodnjega tedna najbrž — in vesel usmev ji je poigraval okoli ust.

Zdaj je bil na vrsti Andrej. Obiskala bi ga na domu, a pri Gablovčevih so imeli bolnika in že zadnjič ji je postalo slabo ob mešanem vonju različnih zdravil. Andrej pa je bil po večini pri očetu, to je vedela.

V svojem veselju je postala razigrana in drzna kakor nekaj. Poslala je po šolskem otroku listek h Gablovčevim.

Andrej je v resnici prišel in začudeno pogledal kovčege, ki so stali razpostavljeni po Daničini sobi.

Danica ga je po prvem pozdravu pogledala in ga motrila nepremično več trenutkov, kakor da bi si hotela njegov obraz močno vtisniti v srce, in ni niti odgovorila na njegovo vprašanje, kaj naj vse to pomeni.

«Voznika potrebujem!» je dejala čez čas. Suho je zvenel njen glas in še dalje ga je motrila.

«Ti odpotuješ?» se je začudil.

«Da!» je rekla tiho in mu prinesla list o dediščini.

Nepremično je zrla vanj, ko je bral, in opazovala, kako mu je žilica na sencih trepetala.

«Če bi mu zdaj povedala», je pomislila, a si skoraj istočasno dejala: «Ne! Zdaj najmanj.»

«Kdaj se vrneš?» je vprašal, ko je odložil list.

«Njemu ne bi lagala!» jo je prešinilo, a rekla je: «Najbrže prihodnji teden.» Pri tem ga je pogledala tako, da mu je zbudila nezaupanje. Molčala sta.

«Ob petih bi te lahko odpeljal, prej ne morem. Kvečjemu, če bi te peljal hlapec», je pristavil.

«Ne, čakala bom do petih, Andrej!» je dejala čudno nežno in bilo ji je, kakor da bi mu rekla: «Čakala te bom vse življenje, Andrej!»

«Še samo enkrat bom sedela ob njegovi strani in poslej nikoli več», si je dejala, ko je ostala sama.

revolverjev, v metanju bomb in montiranju in preizkušanju peklenjskih strojev. Imeli so tudi posebne instruktorje, ki so jih učili, kako se najlaže razstreljujejo železniški mostovi, železniške proge in javne zgradbe.

Člani organizacije «Ustaša» so lani dobili tudi posebne uniforme sive barve. Nosili so posebne čepice, ukrojene tako, da se je mogel sprednji del potegniti preko obraza kot maska.

Vrhovni poveljnik je bil dr. Ante Pavelić, ki si je postavil za namestnika Gustava Perčeca. Pavelić je pogosto prihajal na Janka puszto, kjer je izvrševal pregledovanje v družbi z bivšim podpolkovnikom Perčevićem. Ob takih prilikah sta oba nosila ustaško uniformo. Disciplina je bila v taborišču zelo stroga in so za manjše pogrške «ustaše» kaznovali z zaporom in pretepanjem, za večje prestopke pa so jih obsojali tudi na smrt.

V javnosti je znan iz razprave pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu primer nekega Bosanca, ki je bil lani osumljen, da je jugoslovanski vohun. V imenu dr. Pavelića ga je obsodil Gustav Perčec na smrt, dvema «ustašema» pa je bilo odrejeno, naj obsodbo izvršita. Usmrtitev je bila izvršena na zverinski način. V kopalnico, kjer je obsojenec ležal zaprt, sta planila dva «ustaša» ter ga zaklala z noži. Njegovo truplo so kasneje sežgali v peči «ustaškega» štaba.

Na Janka puszti je bil eden izmed zelo delavnih instruktorjev ves čas tudi morilec glavnega urednika zagrebških «Novosti» Tonija Schlegla, v Franciji aretirani Pospišil.

Na Janka puszti so imeli poleg poslopja in posestva, ki ga je Gustav Perčec najel, okoli 120 konj in približno 300 svinj, kar je vse veljalo kot last Gustava Perčeca. «Ustaši» so se bavili tudi z gospodarstvom na račun komandanta Perčeca. Posebna zgradba je bila določena izključno za shrambo orožja in razstrelivnih snovi. V to poslopje je bil dovoljen vstop samo nekaterim, med njimi tudi Pospišilu.

Kot zanimivost navajamo, da je 26. aprila leta 1934. prejelo jugoslovensko poslaništvo v Budimpešti naslednjo noto:

«Kr. madžarsko ministrstvo ima čast obvestiti kr. jugoslovensko poslaništvo, da je že dolgo pred

In odhitela je še enkrat v gozd k skali in pozdravila mimogrede Šmonov mlin. Tako toplo ji je bilo pri srcu in vendar tako žalostno!

Andrej!... Danica je začutila, kako ji ob pogledu na drevje, na strugo, da, celo na miado travico ob potoku prehaja ljubeča misel na Andreja, kakor da je njegova podoba tesno spojena s to lepo okolico, do katere je čutila toliko ljubezni.

A zdaj vsega tega ni več. Neka črna roka je skalila čisti potok sreče v njenem srcu in ostala ji je bolečina, ki jo je pritiskala k tlom in jo dušila s svojo neizmernostjo. Danica je mislila na dan, ko sta se z Andrejem prvič sešla na tej poti. Koliko luči je bilo takrat v njej. Koliko mladega hrepenenja...

Ob petih sta se odpeljala z Andrejem. Sedela je poleg njega tiha, vdano prisluškujoča nečemu, kar je prihajalo odnekod daleč, a je bilo vendar tako blizu.

Naslonila se je tesno nanj in zaprla oči. In Andrej ji je kakor takrat oklenil desnico okoli pasu.

Hvaležno ga je pogledala. Kakor da je slutil, kaj je mislila prav ta trenutek.

«O, če bi vedel, da vozi tudi svoje dete...» ji je razbijalo v glavi.

Ko sta privozila v bližino trga, so zaživel v oknih plamenčki prvih luči.

Kako toplo jima je bilo, ko sta sedela drug ob drugem, a Danica je čutila, kako sega smrt v

prejemom njegove note od 13. marca leta 1934. ukrepila madžarska vlada vse potrebno, da zapuste politični in jugoslovenski emigranti posestvo Janka puszto, ki so ga najeli pred nekaj časa. Jugoslovenski emigranti, ki so sedaj na Madžarskem, bodo ostali pod nadzorstvom oblastev.»

Razen na Madžarskem so imeli Paveličevi strahovalci svoja taborišča tudi v Italiji, in sicer v Borgotaru, Vischettu in v Bovegnu. Borgotaro je majhno mesto v Ligurskih Apeninih, južno od Piacence. V eni izmed največjih hiš je stanovalo 61 «ustašev», ki so vedno javno nosili uniforme sive barve in čepico z znakom «U». Poveljnik je bil neki Jasinski, medtem ko je imel dr. Pavelić svojo pisarno v Piacenci. Živeli so povsem po vojaško in so vsak dan hodili na vaje na Monte Pelpi. Taborišče so kasneje prenesli v Vischetto, majhno vas s kakimi petnajstimi kmečkimi hišami pod goro Greco. «Ustaši» so se urili vsak dan ter so dobivali po 10 lir na dan plače, v prostih urah pa so hodili v mestece Bardi, kjer so veseljačili v kavarnah. Iz teh taborišč je bil poslan meseca decembra l. 1933. v Zagreb Peter Oreb, da bi izvršil atentat na kralja Aleksandra. Kakor znano, je bil Oreb pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu obsojen na smrt in usmrčen.

Tuji novinarji, ki so jih madžarska oblastva povabila nedavno v Nagy Kaniszo, da bi si ogledali tabor hrvatskih strahovalcev na Janka puszti, so prišli tjakaj že prepozno, kajti medtem je nekaj francoskih novinarjev ugotovilo, da se je velika večina emigrantov z Janka puszte že nekaj dni prej preselila na drugo veleposestvo, Buza puszto, ki je oddaljena okoli trideset kilometrov od Janka puszte.

ta lepi trenutek, kako sega po njenem izmučenem srcu, ki ga bo zdaj zdaj iztrgala iz objema teh lepih sanj.

«Ali v resnici hočem tako?» se je vpraševala. «V resnici, v resnici!» ji je odgovarjalo.

Hladno in ostro se je zarisal na nebu mesec in obsijal dvojico na vozu.

Danica je pritegnila odejo, nervozno so ji drgetali prsti.

«Zdaj zdaj bova na cilju!» je mislila. Prve hiše trga so se risale že čisto blizu.

«Ti, moj Andrej!» ga je nenadoma objela in ga pritegnila nase.

Andrej je čutil njene solze na svojih licih, a Danica se je spet odmaknila in mu pri mesečini pogledala v obraz.

«In če se ne bi nikoli več videla, ti ne boš imel nikoli grdih misli o meni... Obljubi!» je kakor v sanjah šepetala.

«Nikoli, Danica! Ti veš, da si zame kakor zvezda Danica, ki mi prižiga luč dneva na nebu. P. + z tebe, duša, bi taval vse življenje v temi. Toda, zakaj imaš danes te žalostne misli? Povej!»

Pojubila ga je v odgovor. Nato pa je, kakor da bi pravkar ne bila storila tega, presekano dejala: «Poženi! Zamudila bova vlak!»

Na postajo sta prispela v zadnjem trenutku. Komaj je Danica utegnila še kupiti karto, ko je vlak prihrumel. Bil je videti ogromen spričo malega poslopja trške postaje.

Andrej ji je pomagal postaviti kovčege v vagon. Več ni bilo časa. Stisnila sta si roki. Nema

Nadaljna razkritja o krivcih marseillskega zločina

Francoska preiskovalna oblastva delajo mrzlično, da čimprej razjasnijo marseillski zločin in dobijo v svoje roke vse krivce, ki imajo na vesti umor našega dobrega vladarja.

Dr. Pavelić in Evgen Kvaternik sta še vedno zaprta v Turinu

na Italijanskem. Mnogo se je razpravljalo o izročitvi teh dveh glavnih zarotnikov zoper življenje našega blagopokojnega kralja. Kakor pa poročajo francoski listi, Francija doslej še ni zahtevala izročitve, vendar pa se zatrjuje, da bodo italijanska oblastva natanko preučila pravno stran in mednarodne običaje v tem primeru ter se po teh ravnala. Za primer, da bi iz kakršnegakoli vzroka morala italijanska oblastva odkloniti izročitev, prideta oba zločince, ako se dokaže njuna krivda, pred italijansko sodišče. Pač pa so predložila francoska preiskovalna oblastva francoski vladi, naj izposluje v Rimu dovoljenje za soočenje v Franciji aretiranih zarotnikov s Pavelićem in Kvaternikom v Turinu. Francozi se nadejajo, da se italijanska oblastva temu ne bodo protivila. Soočenje atentatorjev Pospišila, Rajića in Mia Kralja z dr. Pavelićem in Evgenom Kvaternikom je tembolj potrebno, ker vsi trije soglasno izpovedujejo, da sta bila dr. Pavelić in Evgen Kvaternik glavna zasnovaleca zločina in da sta onadva najela morilce in jim naročila izročitev umora. To bi tudi italijanskim oblastvom olajšalo postopanje zoper dr. Pavelića in Evgena Kvaternika, ko bi bila pred italijanskim sodiščem ugotovljena krivda obeh zločincev.

pogleda groze in trgajoče bolesti in vlak je odhitel z njo, ki je odhajala za vselej...

VII. poglavje.

Poroko Andreja in Sabine so nameravali praznovati čisto tiho brez posebnega šuma. Največ zaradi bolezn starega Gablovca, ki se je z dneva v dan slabšala.

Nevesta je bila lepa kakor pomladni cvet, ko so stopali svatje skozi vas in mimo šole na njen novi dom. Niti senčica megle ni kalila čiste sreče, ki se je zrcalila v njenih velikih, modrih očeh. Stopala je poleg precej resnega, v črnino odetega ženina in uživala lepoto pravkar porojene sreče, ki se je utegnila v njenem nadaljnjem skupnem življenju še razviti in razcvetiti v tisoč rožnatih poganjkov. Vsaka minuta bodočega skupnega življenja ji je obetala nepojmljiv dogodek sreče.

Svatje so po kratkem zadržanju pred vrati domačije, kakor je veleval običaj, posedli okrog dolge mize v Gablovčevi gostilni in se, že nekoliko razgibani od dobrot in močnega vina iz Pernekove kleti, takoj pričeli veselo razgovarjati. Tudi pri Gablovčevih je nudil pogled na dolgo mojstrsko pogrjneno mizo najlepša obetanja.

Nevesta, ki je bila odložila krasen šopek senskega rož, je sedla v sredino in se ljubeče ozrla po prostoru, ki bo služil odslej tudi njej v bivališče. Oko ji je trepetalo v veselju, ki ga je občutila, ko se je ozirala po vseh teh znanih ji kotih, do katerih pa je čutila vendar neko tiho spoštovanje.

Na zahtevo francoskih oblastev so zaprli na Dunaju bivšega avstrijskega polkovnika Perčevića.

Ta je sodeloval pri vseh razbojništvih te tolpe, ji preskrboval lažne potne liste, orožje in denar. On je bil tudi tisti, ki je pomagal vtihotapljati peklenške stroje v vlake. Njegova hiša na Dunaju je bila glavno shajališče vseh prevratnikov, ki so rovarili proti naši državi. Perčevića so prijeli na meji, ko se je vračal iz Italije, kjer je bil na obisku pri dr. Paveliču v Turinu dan pred njegovo aretacijo.

V Belgiji so zaprli dr. Stepana Perića, ki je najemal atentatorje v Liegeu. Pri njem so našli madžarski potni list in dva milijona dinarjev, ki bi si ju naj razdelili atentatorji.

Prav tako je bil v Belgiji aretiran dr. Andrija Artuković,

ki je zasnoval ponesrečeni Orebov atentat v Zagrebu. On je bil tudi vodja vstaje v Liki. Po tem neuspelem poizkusu se je pridružil dr. Paveliču.

Naša oblastva so aretirala v Medlogu pri Celju

Kvaternikovo mater in sestro,

poročeno z nekim Berlinčanom, in pozneje še drugo Kvaternikovo sestro, ki je bila pri svojem očetu polkovniku v pokoju Slavku Kvaterniku, internirajem v Plevlju. Pred internacijo je bil Slavko Kvaternik ravnatelj neke velike banke v Zagrebu ter je nudil zaročnikom poleg zavetišča na svojem posestvu v Medlogu, tako zvanem Kristininem dvoru pri Celju, še izdatno denarno pomoč.

Ves svet si je edin v tem, da je treba razčistiti ozadje ostudnega marseilleskega zločina in razpršiti gnezda zločinskih atentatorjev.

Politični pregled

Senat je imel v ponedeljek sejo. Člani senata so kakor znano delno voljeni, delno imenovani. Vsem traja mandat šest let od izvolitve, odnosno od imenovanja, vendar pa tako, da se volitve v senat vrše vsako tretje leto in se vsakokrat voli le polovica voljenih senatorjev. Ker je bilo pri prvih volitvah pred tremi leti izvoljeno celotno število senatorjev, 46 po številu, je bilo treba zdaj

z žrebom odločiti, za katere senatorje velja cela, torej šestletna doba,

in za katere le polovična. Tem slednjim poteče doba 3. januarja 1935., zato se bodo morale za njihova mesta vršiti nove senatne volitve. Žrebanje, za katere senatorje velja le polovična doba, se je vršilo v ponedeljek in je žreb odločil polovico, to je 23 senatorjev, ki izgube 3. januarja 1935. mandat. Iz dravske banovine so med temi: dr. Novak Franjo, minister za socialno politiko in narodno zdravje; dr. Ravnihar Vladimir, odvetnik v Ljubljani; dr. Rajar Janko iz Krškega. Skupno s senatorji, čijih mandati so bili izžrebani, so izgubili mandate tudi njihovi namestniki. V dravski banovini so to: dr. Alojzij Goričan, odvetnik in župan v Celju, kot namestnik senatorja dr. Ravniharja; Ciril Pirce, posestnik in župan v Kranju, kot namestnik senatorja dr. Novaka; Ivan Sancin, bivši kmetijski načelnik v Ljubljani, kot namestnik senatorja dr. Rajarja. Namestnik senatorja dr. Miroslava Ploja, ki ostane senator še nadaljnja tri leta, je g. Jakob Zdravec, industrijec v Središču. Senatorji gg. Ivan Hribar, dr. Gustav Gregorin in dr. Valentin Rožič so imenovani od kralja, ki ima po ustavi pravico imenovati prav toliko senatorjev, kolikor je izvoljenih. Njihovi mandati trajajo po šest let.

Po končanem glasovanju je predsednik senata dr. Tomašič prečital spisek senatorjev, ki so bili izžrebani ter objavil, da bo v smislu zakonskih določb predložil ta spisek notranjemu ministru, ki bo v predpisanem roku

razpisalo nadomestne volitve v senat,

pri katerih bo vsaka banovina volila toliko število novih senatorjev, kolikor jih je danes izgubila. Seveda lahko dosedanji senatorji vnovič kandidirajo.

V torek se je pod predsedstvom grškega zunanjega ministra Maksimosa otvorilo v Ankari redno zasedanje Balkanske zveze.

Navzočni so bili turški zunanji minister Tevfik Ruždi bej, rumunski zunanji minister Titulescu in pooblaščen jugoslovanski minister dr. Purić v zastopstvu zunanjega ministra Jevtića. Maksimos je govoril o sklepih beograjskega sestanka Balkanske zveze, ki govore o nedotakljivosti pogodbe Male antante, pogodbe Balkanske zveze in vseh dogovorov, ki izvirajo iz njih. Nujno potrebno je, da zaradi ohranitve miru vse države sodelujejo in po svojih močeh pripomorejo,

da se ugotovi odgovornost za atentate, zaradi katerih trpi vsa Evropa.

Višek vrste atentatov je bil marseilleski umor kralja Aleksandra I. in francoskega zunanjega ministra Barthouja. Sodelovanje držav mora biti takšno, da omogoči oprostiti Evropo teh morilcev. Balkanske države naglašajo, da bodo tudi v bodoče pospeševale zblizavanje in sodelovanje v pravcu, kakršen je bil v trenutku, ko sta bila umorjena jugoslovanski kralj in francoski zunanji minister Barthou.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

VINO. V drugi polovici oktobra je nakupovanje novega vina nekoliko oživelo. Cene so v dravski banovini za kupce v primeru s porabo, ki očitno nazaduje, previsoke, nasprotno pa za vinogradnike glede na zelo skrčeni pridelek komaj znosne. Za navadna mešana vina nižje vrste se zahteva že 4.50 do 5.50 Din, za boljše sortirana z 11 do 13 odstotki pa 6 do 8 Din liter pri pridelovalcu. Spričo takih razmer se v dravski banovini kupuje le, kolikor je neobhodno potrebno za krajevno rabo. Bolj cvete kupčija s hrvatskimi, banatskimi in dalmatinskimi vini, ki so pri enaki jakosti (9 do 13 odstotkov) razmerno cenejša. Zanimanje za stara vina ponehava tembolj, ker so tudi pri teh dosedanje cene poskočile.

HMELJ. Nakupovanje hmelja v žateškem okolišju na Češkoslovaškem je bilo pretekli teden prav živahno. Zaradi živahne kupčije so se cene nekoliko okrepile. Na deželi se zdaj plačuje žateški hmelj po 1750 do 2050 češkoslovaških kron. Zaloge pri hmeljarjih so že prav majhne in je računati, da bo v najkrajšem času ves pridelek prodan. — V Savinjski dolini je kupčija mirna. Dobro blago se plača največ do 35 Din, a večina blaga se proda pod to ceno. Za zelo slabo blago ne plačajo več kakor 15 Din za kilogram.

SVINJE. Zadnji ptujski sejem za svinje je bil izredno dobro založen. Kupčija pa je bila zaradi pomanjkanja kupcev zelo slaba. Povprečne cene za en kilogram žive teže so bile nastopne: debele 6 do 7 Din, pršutarjem 5 do 6.50 Din. Prasci 6 do 12 tednov stari so se prodajali po kakovosti od 65 do 175 Din za rilec.

Smejoč se nekemu dovtipu, ki ga je razdril star, dobrodušen kmečki veljak iz Zalok, se je ozrla po Andreju, ki je kljub smehu nekako ozko stiskal ustnice.

«Pojdiva k očetu, Sabina», se je čez čas spomnil.

Dvignila sta se, pozdravljena od vseh in spremijana od kopice okusnih in neokusnih šal. Kmetje, le najbližji sorodniki in znanci, ki so bili sami trdni kmetje, so se izkušali v zabavanju, da bi prispevali k splošni veselosti. Tudi njih žene so imele svojo besedo vmes. In dasi je bila prireditelj zamišljena kot mirna in resna, kakor se spodobi za hišo, kjer imajo bolnika, vendar ni manjkalo med pojedino bučnega smeja, ki je zdaj za zdaj šumno presekalo veselo in glasno govorico.

Družba bogatih svatov se je zabavala in uživala dobrote, s katerimi je bila miza kar bahaško obložena. Več vrst zlatega in rdečega vina je zamakalo želodce večno žejnih svatov.

Meta je imela v kuhinji vodstvo nad dekleti, dasi je morala danes v glavnem odstopiti svoje mesto izučeni kuharici iz Zagreba, ki je hiteila, da so ji potne srage gosto rosile razgredo čelo.

Da je bilo vse v najlepšem redu in da so bile jedi izbrano in z vsem okusom pripravljene, se je pokazalo v naraščajoči dobri volji med gosti.

Meta, ki kljub delu ves čas ni pozabila starega Gablevca v zgornjici, je nekajkrat nevoljno zagodrnjala:

«Človek mora vendar vedeti, kje je meja, zlasti če je bolnik v hiši.» A njenih besed menda ni nihče slišal.

Sabina je prišla od zgoraj v kuhinjo. Vsa žareča in lepa je bila.

Ženske so jo prijazno pozdravile in jo v dnu srca resnično občudovale. Kako mlada in ljubka je. Skoro otrok za tako gospodinjstvo. Kako mora biti pač Andrej srečen ob strani tega lepega, kakor pomlad jasnega otroka.

Toda Andrej jo je skoraj s silo odvedel za mizo, odkoder se je kmalu razlegla zategla in hreščeča pesem svatov.

Ženske v kuhinji so hitele pripravljati črno kavo. Izučena kuharica, ki je bila nekdanj v mestu pri gospodi, je vedela, da se to spodobi po vsakem dobrem kosilu.

Organistovka, ki je bila danes zlasti imenitna, se je prizibala s kmetico iz Zalok do srede predvečja, kjer sta se zatopili v važen razgovor.

Za njima so prišli še drugi. Nekaj jih je stopilo na vrt, da se ohladijo od razgretja zaradi močnih pijač. Sestajali so se v gruče, pomenkujoč se glasno in važno. Godci so se sestali za svislimi ter uganjali burke. Kmalu so privlekli izza skednja našemljenega, v žival izpremenjenega godca, ki je smešno kopital okoli sebe.

To je nudilo zopet oživljenje že nekoliko poleglo se zabave.

Ženske so veselo vreščale in se smejale dovtipom kopitarja.

Dekleta pa so še vedno vabila k črni kavi. Kmetje so počasi spet napolnili izbo in z veliko dostojanstvenostjo zasedli prostore.

Tedaj je prišlo še nekaj mladine iz vasi in pričel se je ples, da so škripala tla in so se tresla okna.

Le nekateri starejši so ohranili toliko razsodnosti, da se jim je zdelo to veseljačenje spričo starega bolnika v gornji sobi nepristojno, vendar mladim niso branili. Kmalu ni nihče več mislil na to, da bi morala biti prireditelj mirnejša ali vsaj v okviru zadržane veselosti.

Le Andrej se je enkrat izmuznil iz sobe in sam pohitel k očetu, ki pa je na njegovo veliko začudenje mirno ležal in spal.

Tiho je zaprl vrata in krenil še v družinsko sobo, kjer bo odslej bivališče njega in njegove ljubke družice.

Tedaj se je spomnil nečesa, kar mu je na mah pognalo kri v glavo.

«Ne sme vedeti! Nikoli ne sme izvedeti!» je mrmral in naglo odprl omaro, kjer je bila shranjena njegova boljše obleka. Iz temnomodrega suknjiča je potegnil ovitek bledosivega pisma, ki ga je bil dobil od Danice nekaj dni pred prihodom Sabine. Shranil ga je takrat in se namenil, da ga pozneje, ko ga še večkrat prečita, uniči.

Trenutno ni vedel, kako je bilo mogoče, da je bil pozneje to tako čisto pozabil.

(Dalje prihodnjič.)

PERUTNINA. Na mariborskem trgu so prodajali gosi in purane po 30 do 60 Din, kokoši pa po 20 do 35 Din. Par piščancev je stal 12 do 40 Din.

SADJE. Na ljubljanskem trgu so bile hruške po 3 do 7 Din, a jabolka po 2 do 3.50 Din za kg.

KROMPIR. Na ljubljanskem trgu je po 70 do 75 par za kilogram. Dovažajo ga velike množine.

KRMA. Cene na trgih v naših mestih so: seno po 35 do 45, otava po 30 do 35 in slama po 28 dinarjev za 100 kg.

Sejmi

6. novembra: Ptuj, Sv. Lenart-Zabukovje, Jesenice, Brežice, Nova cerkev, Rečica ob Savinji, Velike Lašče, Vrhnika, Sv. Lenart v Slovenskih goricah.

10. novembra: Puconci, Ponikva, Št. Vid pri Stični.

11. novembra: Šmartno ob Paki, Moravče, Št. Gotard pri Trojanah, Oplotnica, Bučka, Laško, Ig, Marenberg, Spodnje Gorje, Poljane. Opomba: Kjer je navada, se vršijo ti sejmi namesto v nedeljo šele v ponedeljek.

Vrednost denarja

Na borzi smo dobili v devizah (prišteje se premija v višini 28.50 odstotka):

1 holandski goldinar za 23.02 do 23.13 Din;

1 nemško marko za 13.64 do 13.75 Din;

1 dolar za 33.68 do 33.96 Din;

100 francoski frankov za 224.10 do 225.22 Din;

100 češkoslovaških kron za 141.87 do 142.73 Din;

100 italijanskih lir za 290.51 do 292.25 Din.

Vojna škoda se je trgovala po okrog 350 dinarjev, investicijsko posojilo pa po 71.25 do 72 dinarjev. Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem kliringu po 8.10 do 8.20 Din.

Kratke vesti

— **Spremembe pravilnika o oznamenjanju hmelja.** Minister za trgovino in industrijo je na podlagi zakona o nadzorstvu nad kmetijskimi pridelki, namenjenimi za izvoz, in v sporazumu s kmetijskim ministrom izpremenil pravilnik o nadzorstvu in oznamenjanju hmelja za izvoz. Po tej spremembi se ukine določba, po kateri bi se oznamenjanje hmelja za izvoz iz savinjskega področja v dravski banovini moralo vršiti izključno v Hmeljariji v Zalcu. Izpremenjeni pravilnik stopi v veljavo tri mesece po razglasitvi v «Službenih novinah».

— **Pravilnik o obrazcu potrdila za kmetovalce,** ki uživajo zaščito. Kmetijski minister je sporazumno s pravosodnim ministrom in s trgovinskim ministrom izdal na podlagi uredbe o zaščiti kmeta pravilnik o obrazcu potrdila, da je ta ali ona oseba kmetovalec. Po tem pravilniku bodo občinska oblastva izdajala potrdila na tem obrazcu samo onim kmetovalcem, ki so bili že za časa svoje zadolžitve kmetje. Obrazec potrdila vsebuje vse določbe, ki jih odreja uredba o zaščiti kmeta. Osebam, ki ne ustrezajo tem pogojem in niso kmetje v smislu uredbe, občinsko oblastvo ne bo izdajalo potrdila po tem obrazcu, temveč jim bo dajalo potrdila, da niso kmetje, ter bodo navajala razloge, zakaj ne.

DOPISI

LOČE PRI KONJICAH. Na bo ostal trajen spomin na vzvišeno delo blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, smo sklenili, da vsadimo na najlepših prostorih v Ločah, Žičah, pri Sv. Jerneju in Zbelovem lipi, ki bodo poznim rodovom pričale o našem neomahljivem jugoslovenstvu. Te lipi (Aleksandrove lipi) posadimo takoj, ko bo čas sajenja dreves. Vsadili jih bomo slovesno s sodelovanjem vseh društev in poslanca g. Gajška. — Ta teden se je vršilo v Ločah licenciranje in premiranje mladih bikov. Iz vse združene občine so prignali okoli 30 glav, ki so pričale po svoji kakovosti, da je pri naš živinoreja na višku. Nastala je nujna potreba, da se pri nas za vso občino ustanovi prepotrebno selekcijsko društvo, kar se bo zgodilo v najkrajšem času. — Zaradi izdatne podpore banske uprave, katero nam je izposloval naš vrlji poslanec g. Gajšek, so se pričela dela za popravilo tukajšnjega vodovoda. — Pred tedni sta bila poslana od banske uprave v tukajšnji okoliš dva inženjerja zaradi regulacije Dravinje. Da se bo to delo izvršilo, gre zasluga poslancu g. Gajšku in svetniku notarju g. Radu Jerebu. Regulacija je nujno potrebna, da se naša lepa dolina razmočviri in s tem doseže izboljšanje pašnikov in njiv. Uverjeni smo, da bosta zgoraj omenjena gospoda s svojo vplivno besedo dosegla izdatno vsoto za uresničenje regulacije.

SV. ANA V SLOVENSkih GORICAH. Tukajšnja obmejna občina je prav slovesno počastila spomin blagopokojnega kralja Zedinitelja. V nedeljo 14. oktobra zjutraj je imel žalno sejo občinski odbor Ščavnice v šoli ob navzočnosti zastopnikov vseh nacionalnih društev in učiteljstva. Predsednik občine gosp. Franc Breznik je otvoril sejo in obvestil občinstvo o prehudi izgubi. Šolski upravitelj g. Jakob Štuhec je imel žalni govor o delih in zaslugah Velikega kralja mučenika. Navzočni so počastili njegov spomin in pozdravili našega mladega kralja Nj. Vel. kralja Petra II. Nato se je izvršila zaprišega občinskega odbora. Odposlane so bile žalne brzojavke v imenu občine in vseh nacionalnih društev maršalatu dvora in ministrskemu predsedniku. — Istega dne popoldne so se zbrali Sokoli, gasilci, člani podružnice CMD in obilno število ostalega prebivalstva k žalni seji, ki jo je otvoril starosta brat Mihael Župec. S pretresljivimi besedami nam je načelnik brat Štuhec v svojem govoru izrazil čuvstva, ki navdajajo danes vse Jugoslaven. — Dne 18. oktobra zjutraj je pa bilo toliko ljudstva, da ni bilo prostora v šoli. Zato se je svečano prečitala poslanica g. bana kar pred cerkvijo, kjer je prebivalstvo s solzami v očeh spremljalo govor. Popoldne so nam naznanjali zvonovi zadnji pogreb. Ko je zvonjenje prenehalo, so oznanili trije strelji iz možnarjev pričetek petminutnega molka, ki se je izvršil po vsej naši občini istočasno, nato pa je bila dana salva strelcov iz možnarjev. V lepem govoru sta poveljevala delo blagopokojnika brat Porenta, učitelj, in domači župnik g. Šeško. Ljudstvo je v globoki žalosti zapuščalo šolske prostore in se nemo razhajalo s tiho prisego, da bomo zvesto čuvali Jugoslavijo.

SV. BOLFENK V HALOZAH. Tudi Haložani nismo zaostali za drugimi. Na žalnem sestanku, ki ga je sklicala tukajšnja krajevna organizacija JNS v šolo v Narapljah, smo počastili spomin našega dobrega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. V lepo zasnovanem govoru je predsednik organizacije pred pokojnikovo sliko s podpisom «Čuvajte Jugoslavijo!» predočil zborovalcem ves življenjepis predobrega vladarja, opisal žalostni dogodek v Marseillu ter naposled pred gorečimi, v črno ovitimi svečami govorniki plakajočim pričujočim, kako naj čuvamo Jugoslavijo. Ustanovil se je sklad kralja Aleksandra I. in odposlala se je ministru dvora brzojavka naslednje vsebine: «Ob prebriski izgubi svojega najboljšega očeta in voditelja, največjega boritelja in mučenika, blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja izražajo Njenemu Veličanstvu kraljici Mariji in Njegovemu Veličanstvu knezu Pavlu svojo najglobljo alost in sočutje ter izjavljajo svojo ne-

zaslišali nenavadne besede iz ust Hasana Efendija. «Menda je pri teh ljudeh ostal v spominu še pohod Nebsenija», je rekel potem Hudales svojima spremljevalcema. «Seveda se temu ne smemo preveč čuditi, ker menda na vsem svetu ni naroda, ki bi se tako uporno oklepel preteklosti, kakor Egipčani. Samo v Nilovi dolini je več sto krajevnih imen, ki so ostala ista, kakor so bila pred tisočletji. Bolj nenavadna pa se mi zdi zgodba o dimu. Če naše poročilo ne laže, je do oaze šestnajst dni, kar bi bilo tri sto do štiri sto kilometrov, kakor je pač pot naporna. Zato je moral biti požar v oazi res ogromen, da so ga videli tudi tukajšnji prebivalci.» «Morda bi se dala najti kakšna boljša razlaga za dim», je dejal Sodnik. «In ta bi bila?» «Ognjenik ali kaj podobnega.» «Kako naj pride ognjenik v sredo Libijske puščave?» ga je malomarno zavrnil Hudales. «Tako daleč od morja!» «Nemogoče ni», je vztrajal zemljepisec. «Poslušaj zakaj! Dandanes leži Libijska puščava precej visoko nad morsk gladino. Toda zmeraj ni bilo tako. Še več! Morje je nekoč segalo globoko v Afriko. To dokazujejo že številne okamenete školjke, ki so jih našli sredi puščave. In če je bilo tam morje, je prav verjetno, da je bil tudi ognjenik. Drugič: potresi niso v Afriki nič nenavadnega. Vsi vroči vrelci, ki so jih v Afriki odkrili, imajo nenavadno lastnost, da so vsaj za

FARAONOV DEDIČ

V desetih dneh so prispeli do roba prave puščave in zvečer so se ustavili v naselbini Mudu, komaj dober dan daleč od oaze Dahela.

Da bi zabrisali svojo sled in pravi namen svojega potovanja, so vsakomur rekli, da so namenjeni v oazo Kufro. To so dali napisati tudi na potne liste. Šele ko bodo že sredi puščave, so nameravali vse odkriti tudi gonjačem velblodov.

V Dahelu so doživeli prijetno presenečenje. Naleteli so na starega Hasana Efendija, ki se ga Rohlfs v svojih popisih potovanja po Libijski puščavi z veliko hvaležnostjo spominja. Seveda je že postal sivolas starček, ki mu do stoletnice ni moglo več dosti manjkati, toda njegov duh, ki ga je napravil za dobrotnika vse puščave, je vstal še prav tako mladeniški, kakor je bil pred mnogimi leti. Ves v ognju je pripovedoval o svojem starem prijatelju Rohlfsu in njegovih spremljevalcih, ki jim je nekoč toliko pomagal.

Tudi njemu so dejali, da so namenjeni v oazo Kufro. Ko je te besede slišal, je živahno prikimal in rekel: «Prav veseli me, da se je še nekdo lotil te hvaležne naloge. Svojemu prijatelju Rohlfsu sem že večkrat povedal, da so pred mnogimi leti videli ljudje na zapadni strani puščave dim, ki se je dvigal pod nebo. Rohlfs se je mojim besedam smejal in je rekel, da je bila to najbrž le

fata morgana.²⁰ Toda ker se ljudje v teh pustih krajih, kjer teče življenje zmeraj po istem tiru z neverjetno natančnostjo spominjajo cela stoletja vsakega dogodka, ki je količkaj različen od vsakdanjosti. Zato je zelo verjetno, da bo stvar z dimom resnična. In še več! Neki pripovedovalec pravljic, ki je pred tridesetimi leti prebival v vasi Smintu, je poznal lepo pravljico o kralju, ki je živel v sivi preteklosti in se z velikim številom vojščakov odpravil na pot, da bi si osvojil cvetočo oazo, ki naj bi bila skrita sredi puščave. Toda hudobni duhovi so varovali dohod do nje. Zapeljali so vojsko s fata morgano v drugo smer in o kralju ni nihče več slišal niti besedice. V puščavi se je izgubil z vsemi svojimi ljudmi vred. Čeprav je to samo pravljica, utegne biti vendar vsaj njeno ozadje resnično.

Vsi trije so se pomenljivo spogledali, ko so

²⁰ Fata morgana je lažniva slika, ki se pogosto pokaže popotnikom v puščavi. Izenada zagledajo nedaleč pred sabo zapeljivo sliko oaze, reke, mesta in česa podobnega, ki nastane kot svetlobni refleks v razgretem zraku. Toda čim bolj se ji približajo, tem bolj se od njih oddaljuje, dokler jih prav pogosto ne zavede kam daleč v puščavo, kjer obnemorejo od žeje in lakote.

omajno zvestobo in vdanost Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II. nepotolažljivi haloški čuvarji Jugoslavije. Zunković, predsednik krajevne organizacije JNS pri Sv. Bolfenku v Halozah.»

DOMAČE NOVOSTI

* **Ostavka na mandat senatorja.** V zvezi z imenovanjem za kraljevega namestnika je g. dr. Radenko Stanković podal ostavko na svoj mandat v senatu.

* **Do 21. novembra so zabave prepovedane.** V času najgloblje žalosti za blagopokojnim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem, ki je trajala do vštetelega 25. oktobra, ni bila dovoljena nikaka zabava. Od 26. oktobra pa do vštetelega 21. novembra, to je za trajanje globoke žalosti, so dovoljene samo prireditve resnega ali prigodnega značaja, kakor gledališke in kinematografske predstave, koncerti, godba in druge prireditve, ki niso veseliga značaja. Dovoljeni so tudi sejmi, sestanki in slične prireditve, vendar ne sme biti godbe ne zabave ne pod milim nebom ne v zaprtih prostorih. V tem času niso dovoljeni javno veseljačenje, popevanje, godba, kvartanje, biljardiranje, igranje domina, tombole, ples in ne kakršnekoli druge prireditve ali zabave. Prav tako niso dovoljena zborovanja in ne javne manifestacije.

* **Poslednjim zamudnikom, ki še niso naročili knjige «Dva človeka», sporočamo, da jo lahko dobe okusno vezano po znižani ceni 32 Din še do 10. novembra.** Bližata se Miklavž in božič, ko je treba svoje drage obdarovati. Najlepši, najtrajnejši dar je lepa knjiga. Roman «Dva človeka» je knjiga, ki je kakor nalašč za tak namen. Vsakdo vam bo zanjo hvaležen. Pišite še danes na naše uredništvo po položnico. Ko prejmemo denar, vam knjigo takoj pošljemo.

* **Razprava proti odgovornim članom Vzajemne pomoči.** Konkurno postopanje v zadevi Vzajemne pomoči v Ljubljani sicer v glavnem počiva, ker več spornih zadev še ni rešeno. Državni tožilec je preučil ogromen kazenski spis in zdaj sestavlja obširno obtožnico proti odgovornim činiteljem upravnega sveta Vzajemne pomoči in drugim v zadevo zapletenim osebam. Obtožnica bo morda končno sestavljena že meseca novembra, vsekakor pa še to leto. Nato pa bo razpisana glavna razprava proti obtožencu Ivanu

Šinkovcu in tovarišem. Razprava se bo pričela najbrže meseca marca.

* **Berač o svojem srečanju s pokojnim kraljem.** Te dni so privedli na policijsko upravo v Ljubljani 52letnega šepavega in grbavega berača Antona Korošca, doma od Sv. Lovrenca na Dravskem polju. Ko je stopil pred glavnega arhivarja g. Gregoriča, ki ga je zaslišal, je nekaj zamrmral. Na vprašanje, kaj govori, je odvrnil, kažoč na kraljevo sliko v sobi. «Kakšna škoda za tako dobrega človeka!» Po zaslišanju je povedal svojo zgodbo. Pred leti je Korošec hodil po Gorenjskem in sta ga poleg postaje na Lescah, ko je hotel stopiti v vlak, prijela dva orožnika. Prav tedaj pa se je pripeljal mimo pokojni naš kralj, ki je stopil k orožnikoma, rekoč: «Pustita ga!» Korošec je vzradoščen izpregovoril: «Najlepša hvala, Veličanstvo!» «Odkod me pa poznaš?» se je začudil kralj. «Po sliki», je odvrnil berač. Kralj se je odpeljal, Korošču pa je pozneje neki oficir izročil 500 Din, češ, da mu to daruje kralj Aleksander.

Pravkar so prišle v promet

razglednice z našimi pravimi narodnimi nošami. Serija obsega 12 razglednic in stane 10 Din. Posamezni komadi po 1:50 Din. Dobe se po trgovinah ali pa v tiskarni J. Blasnik na sl. v Ljubljani.

* **O ponarejenem in pokvarjenem vinu je dal zanimive izjave vodja vinske postaje v Zagrebu profesor Kajtner.** Pri potvarjanju vina ima največjo vlogo šmarnica ali direktor, kakor mu pravijo Hrvati. Direktor prodajajo mnogi gostilničarji zmešan s pravim vinom ali pa tudi samo z vodo. Drugi činitelj pri ponarejanju vina je tropinsko vino, ki se dobi na ta način, da na tropine nalijejo vode in jih tako vnovič prešajo. Tropinsko vino sladijo tudi s seharinom ter ga potem prodajajo pod imenom sladkega mošta. Zlasti pa pride v promet mnogo skisane vina. Lani je postaja pregledala 209 vrst vina od 141 gostilničarjev ter ugotovila 177 primerov potvorb od 132 gostilničarjev. Med potvorbami je bilo 92 primerov krščenja, ker je bilo v vinu do 37 odstotkov vode. V 51 primerih pa so bile ugotovljene potvorbe z direktorjem. Zatočili so tudi še pravčasno 20 vagonov vina, napravljenega iz grških rozin in vode. V Liki so zaplenili večje količine potvorjenega vina s koreniki «atrapa bella

domna». Tako vino je zelo močno, a človek ni pijan od alkohola, temveč od strupa atropina. Največje zlo, je naglašal profesor Kajtner, pa je v tem, ker se velika večina naših gostilničarjev ne razume na kletarstvo. V slabo urejenih kletah se vino kvari in ker so v kletah tudi zaloge kislega zelja, kož in druge navlake, se vino navzame smradu od vsega tega. V Zagrebu je le malo gostilničarjev, ki se razumejo na kletarstvo in imajo pravilno urejene vinske zaloge. Je pa tudi nekaj gostilničarjev, ki vina sploh nimajo v kletih, temveč v steklenicah po 5 do 10 litrov.

* **V potok je padla in se ubila.** 40letna posestnica Marija Plavčakova iz Jelovca pri Makolah je zgodaj zjutraj odšla k znancem Jančičevim trebit zelje. Zadržala se je tam do mraka, potem pa je odšla sama domov. Pot jo je vodila mimo precej globokega potoka. Od dežja je bila pot polzka, pa ji je spodrsnilo, da je padla v potok, priletela z glavo na skalo in se ubila. Ker je zvečer ni bilo domov, so domači mislili, da je prenočila pri Jančičevih. Za grozno vest so doznali šele drugi dan, ko so jim prinesli domov truplo ponesrečenke. Povsod spoštovana pokojnica zapušča moža in štiri otročičke.

* **Kozolec je pogorel.** Posestnika Josipa Krmača v Kališah v selški občini je doletela nedavno zvečer huda nesreča. Ko so se domači pripravljali k večerji, je nastal na nepojasnjen način v kozolcu ogenj. Ker stoji Krmačeva kmetija na zelo razglednem kraju, se je videl ogenj daleč po selški dolini. Bila je velika nevarnost, da zajame požar še hišo in gospodarsko poslopje, ker je stal kozolec tik teh dveh stavb. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Rudnega, ki kozolca sicer niso mogli več rešiti, toda toliko jim je le uspelo, da so ogenj docela cmejili in rešili ostale dele Krmačeve domačije.

* **Požar na Teharju pri Celju.** Pred kratkim zvečer se je pordečilo nebo nad Teharjem. Kmalu so švigili proti nebu visoki plameni. Gorel je velik kozolec posestnika Franca Dimca. Na pomoč so prispeli gasilci iz Teharja, Gaberja, Celja in z Babnega z motorkami. Kozolca, ki je imel tri okna, ni bilo mogoče več rešiti. Požrtvovalnim gasilcem je po dvournem gašenju uspelo zadušiti ogenj in preprečiti, da bi se razširil na sosednja poslopja. Ogenj je bil najbrž podtaknjen.

* **Avtobus je zgorel sredi ceste.** Nedavno je kakih 300 metrov od avtobusne postaje Renuše zgorel avtobus Josipa Kosa iz Novega mesta, ki vzdržuje avtobusno progo Novo mesto—Krško.

dvajset stopinj bolj vroči kakor zrak ob istem času. To pomeni, da prihajajo iz velike globine ali pa da so samo stranske žile manjše podzemeljske reke, ki teče mimo ognjenika. Sicer pa je res mogoče, da je le podzemeljski vrelec, ki je iznenada ob veliki eksploziji udaril na dan.»

«No, če je tako, bi utegnilo biti tvoje domnevanje resnica», je čez nekaj časa odvrnil Hudales. «Upajmo, da nam bo kmalu dano videti, kaj se skriva za temi besedami Dahelancev.

Hasan Efendi je tudi to pot opravičil svoj dobri glaš. Priredil je gostom na čast pravo pojedino in jim obljubil, da jih bo podpiral, kolikor mu bo mogoče, če bodo potrebovali pri vrnitvi njegove pomoči. Ko so se naslednji dan poslovili od njega, je prikupni starček jokal.

V Kasr Dahelu, mestecu na drugem koncu oaze, so prihod karavane hitro opazili. Stari in mladi so ji hiteli naproti, ko se je v daljavi pokazala. Če je imel kdo le ščepec smodnika, da je z njim napolnil svoj pihalnik, je ustrelil v zrak. Nič čudnega! Ko se je Rohlfs pred davnimi leti mudil tam, je bil tako radodaren, da so si ga Dahelanci ohranili v najlepšem spominu. Zato so tudi zdaj pričakovali pravega dežja bakšiša²¹ v obliki srebrnih in bakrenih novcev. V drugih razmerah Kopt ne bi bil pokazal pravega razumevanja za darila. Toda to pot je veljal, čeprav je bil v resnici edini vir denarja v karavani, le

za uradnika obeh učenjakov in zato ni smel skopariti z denarjem. Zato je bil sprejem tudi tako lep.

Na ta način se je res vse videlo, kakor bi bile razmere še iste kakor ob času Rohlfsa, vendar pa je bilo nekaj drugače. Takratni glavni upravitelj oaze prijazen Kuršid-efendi je moral že pred leti odpotovati v Kairo in je tam ostal. Njegov naslednik pa vzlic svojemu prijaznemu vedenju ni prav maral za tuje in je bil, kakor sta učenjaka odkrila, zelo močno pod vplivom šejha²² senusijskega²³ samostana.

Senusijci so pri vseh Evropecih, ki potujejo po severni Afriki, že dolga leta na zelo slabem glasu. Ustanovil jih je leta 1837. neki alžirski odvetnik v Mekki²⁴. V začetku jim ljudje niso pripisovali dosti pomena, dokler si niso izbrali za svoje prebivališče mesteca Sarabuba, ki je dva dni zapadno od oaze Šive. Dandanes seže njihov vpliv po vsej severni in srednji Afriki in celo po Arabiji. Senusijci so najbolj znani kot smrtni sovražniki vseh kristjanov, zlasti Evropecev. Tudi učenjak Rohlfs, ki smo ga že omenili, je moral zaradi njihove bojaželjnosti zelo trpeti, ko je leta 1879. krenil s svojo odpravo proti oazi Kufri, kjer imajo Senusijci v bližini svoj samostan. Rohlfs je bil takrat dejansko napaden od arabskega ple-

mena Sujev. Zasnovali pa so ta napad Senusijci.

Tu v Dahelu, kjer bi jih hitro zadela maščevalna pest egiptskega vladarja, seveda niso bili tako podjetni. Toda oba učenjaka sta hitro opazila, da so Senusijci skrivaj nahujskali domačine, da bi tujcem ne dajali živeža za dolgo pot. Zato je moral Sodnik kaj trdo prijeti okrognega načelnika, če je hotel svoje doseči. Da, nekega dne je sedel na velblodu sel, ki bi bil moral nesti pritožno pismo mudirju v Siut, preden se je načelnik odločil, da je pritisnil na prebivalce.

Z vsemi pripravami so pohiteli, kolikor se je pač dalo, da bi čimprej zapustili to negostoljubno mesto. Že četrty dan po prihodu je Sodnik odvedel prvi oddelek z živežem in vodo proti zapadu in potem vsak drugi dan še po en oddelek. Po zaslugi Hasana efendija so pridobili še dva dobra voditelja karavan, tako da vsaj Hudalesu ni bilo treba zapuščati oaze, kar je bilo velika prednost zaradi nezanesljivosti gonjačev velblodov, ki niso kaj radi hodili po puščavi.

Da bi ljudje verjeli, da je res namenjen v oazo Kufro, je prosil Hudales okrognega načelnika, naj mu priskrbi od šejka senusijskega samostana priporočilno pismo za brate v Kufri. Tega pa šejh ni maral dati, da, trdil je celo, da bi bila to žalitev.

Zato in ker pisma niti nista potrebovala, Sodnik in Hudales nista več silila v okrognega načelnika. Tedaj se je vedenje šejha in njegovih ljudi iznenada izpremenilo, da učenjaka in Kopt niso prav vedeji, zakaj in kako.

²¹ napitnina, ki je pri raznih narodih, zlasti muslimanskih še zmeraj zelo v navadi.

²² Šejh je arabski izraz za voditelja.

²³ Senusijci so verska ločina muslimanov.

²⁴ Meka je sveto mesto muslimanov in leži v Arabiji.

Ko so izpod volana siknili plameni, avtobusni podjetnik Kos niti ni opazil tega, ker je gledal na cesto pred seboj. Ko ga je na to opozoril eden izmed potnikov, je takoj ustavil avto in skočil ven, za njim pa tudi ostali, kar je pač bila njihova sreča, kajti že v naslednjem trenutku so plameni objeli ves avtobus. Avtobus so morali prepustiti v plen požrešnim plamenom, tako da je ostalo le železno ogrodje. Kako je nastal ogenj, niso mogli ugotoviti.

* **Požar v trziški okolici.** Enega zadnjih večerov je zažarelo nebo nad Brezjami pod Sv. Nežo blizu Trziča. Gorelo je gospodarsko poslopje posestnika Bodljaja. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Kovorja, Trziča in Bistrice, a je poslopje kljub nagli pomoči pogorelo. Rešitev je bila nemogoča zaradi pomanjkanja vode. Motorke so bile postavljene okrog gorečega poslopja, a prekmalu so bili izčrpani vsi vaški vodnjaki. Gasilci so z veliko požrtvovalnostjo ogenj zadušili in odvrnili veliko nevarnost od drugih stavb. Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno.

* **Z lovsko puško se je smrtno obstrčil.** V soboto so pripeljali z vlakom v Ljubljano smrtno-nevarno ranjenega delavca Jožeta Čmaka, rojenega leta 1907. in stanujočega v Podstrugah, občina Videm pri Dobrem polju. Nesrečni delavec je nerodno ravnal z lovsko puško, ki se mu je nenadno sprožila in mu je ves naboj udaril v trebuh. Imel je čeva 16krat prestreljena in zato je bila seveda vsaka pomoč zaman. Uprava bolnišnice je o sinovi smrti obvestila njegovega očeta, ki živi na Polzeli.

* **Smrt otročička zaradi opeklin.** Redbino ljubljanskega sportnika Hermana Slamiča je zadel hud udarec. V bolnišnici ji je preminila šele 18 mesecev stara hčerka Vojica, ki se je bila pred nekaj dnevi strašno opekla. Otrok se je sukala okrog štedilnika, pa je zvrnil nase posodo vroče kave in je dobil opekline po vsem telesu. Mali Vojici niso mogli več pomagati in se je v hudih mukah preselila med krilate.

* **Strašna smrt.** V Dravogradu se je pripetila grozna smrtna nesreča. V znani Gollovi čistilnici za olje so bili zaposljeni delavci pri postavljanju destilacijskega kotla. Kotel je bil težak okrog 2000 kg in delo jim je šlo le počasi od rok. Med demontiranjem je pa po nesrečnem naključju 20letni delavec Jakož Mihelič zašel pod kotel. Njegovi tovariši so mu sicer takoj priskočili na pomoč in so ga potegnili izpod kotla, vendar je bilo že prepozno. Nesrečniku je zmečkalo prsni

koš in levo nogo. Bli je sicer še živ in so ga takoj prepeljali v bolnišnico v Slovenjgradec, kjer je pa umrl.

Zamudnim naročnikom!

Se vedno je nekaj naročnikov, ki pozabljajo, da je

njihova časna dolžnost redno plačevanje naročnine.

Tako neznatna je naročnina za «Domovino», da jo zmore prav vsakdo. Z zadovoljni ste z «Domovino», saj vas vse leto obvešča o najvažnejših dogodkih, poučuje in zabava

avse tole za letnih 36 dinarjev. Zato je vse graje vredno, da so nekateri naročniki nevhvaležni in ne poravnajo tega neznatnega zneska.

«Domovina» zahteva od naročnikov le toliko, da pokrije svoje stroške,

saj ji ne gre za dobiček, nego le za to, da nudi svojim prijateljem in prijateljicam mnogo koristnega in zabavnega. «Domovina» stori svojo dolžnost, zato morate tudi njeni prijatelji vršiti nasproti njej brez oklevanja in čakanja svoje obveznosti.

Naročniki, ki niso še naročnine za leto popolnoma poravnali, naj takoj s položnicami, ki jih imajo neizrabljene doma, nakažejo dolžne zneske, da jih nato zbršemo iz seznama dolžnikov.

Uprava «Domovine».

* **Požar sredi Ljubljane.** Nedavno je začelo goreti v skladišču znane ljubljanske tvrdke s semenj Sever in komp. na Gosposvetski cesti. V kleti je bilo pri sušenju gob zaposljenih več delavk. Gobe suše na najmodernejši način na plin. Pri sušenju pa se je menda zaradi neke napake preveč segrela plinska peč. Ker tega ni nihče opazil, so se preveč segrele cevi in vnele so se lese, ki so se na njih sušile gobe. Delavke so se ustrašile, zato so pa zmetale lese z gobami po tleh in začelo se je močno kaditi, da se je dim valil iz kleti. Dim je vzbudil pozornost hišnih prebivalcev in prestrašena je ga. Rusova telefonirala na reševalno postajo, odkoder so prihiteli

poklicni gasilci na pomoč. Čeprav ni bilo velike nevarnosti in je bil ogenj skoro že pogašen, so gasilci vendarle napeljali cevi in preprečili razmah požara.

* **Ogenj je uničil 100 let staro hišo.** V skromnih razmerah sta živila zakonca Regvart Matija in Marija v Dežnem, ki sta si kupila staro hišico in nekaj polja. Ker pridelki niso zadostovali za hrano, je mož hodil tudi na dnino. Te dni je bil mož za zaslužkom v Rogaški Slatini, doma pa sta bila žena in hči. Že v trdni noči ju je zbudilo neko prasketanje in z grozo sta opazili, da jima gori nad glavama. Komaj da sta si še rešili življenje, ves dom pa je uničil ogenj.

* **Smrten padeč z voza.** Pred dnevi se je peljal na dvoprežnem vozu s Trške gore proti domu posestnik Franc Vidic iz Smihela, oče številne družine. Zaradi slabega pota in ker je sedel zadaj na sori, je mož izgubil ravnovesje in omamnil na tla. Padeč je bil tako nesrečen, da si je mož zlomil hrbtenico. Zavoljo te hude poškodbe je ponesrečenec v petek zjutraj umrl v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji.

* **Obesil se je.** V Vetrinjski ulici v Mariboru se je obesil v svojem stanovanju 45letni žagar Jakob Vidovič. Njegovi domači so ga našli obešenega in so takoj poklicali reševalce, pa tudi zdravnika na pomoč, vendar pa je bila vsaka pomoč zaman. Kaj ga je gnalo v tako žalostno smrt, ni znano.

* **Čuden gost občinskega zapora.** Nekdo iz Vincarjev je obvestil te dni proti večeru škofje-loške stražnike, da leži tam na cesti možki, o katerem se ne ve, kaj mu prav za prav je. Stražniki so odšli tja in privedli v zapore mestne občine krepkega možkega, ki je kazal znake popolne onesvečenosti. Poklicali so zdravnika dr. Hubada, ki je ugotovil, da se je napil možakar gorljivega špirta in da se ne more reči, kako bo z njim. Ker se možak še po nekaj urah ni skoro nič zavedel, je prispel v zapor še mestni župnik, ki je podelil nesrečnemu pivcu zadnjo popotnico. Kazalo je namreč, da bo Tone, kakor je bilo gostu občinskega zapora ime, vsak trenutek izdihnil. Pa ni. V prvih jutranjih urah je pričel kazati nerodnež spet znake življenja, v jutro pa sta se mu vrnila zavest in zdravje v toliko meri, da je že sam lahko zapustil trdo ležišče.

* **Aretacija pustolovca Vinka Stoklasa v Salzburgu na Avstrijskem.** Avstrijski listi so poročali, da so na bavarskem kolodvoru v Salzburgu prijeli nekega sumljivega potnika, ki je prišel iz

Dva dni pred odhodom je okrožni načelnik poklical Hudalesa k sebi. Ko je učenjak prišel v njegovo pisarno, se je zelo začudil, ker je zagledal tam tudi šejha Senusijev. Ko so se že nekaj časa pogovarjali, je šejh iznenada dejal:

«Efendi, prositi te moram odpuščanja, ker sem ti odbil prošnjo za priporočilno pismo, tem bolj, ker te moram zdaj sam nekaj prositi.»

«Ni treba po nepotrebnem izgubljati besed», je prijazno dejal Hudales. «Dobro vem, da se mora mož, ki je izbran za voditelja tolikšnega števila vernikov, ozirati tudi na druge in ne sme delati le po glasu svojega srca.»

«Zelo dober si, da me opravičuješ pred samim seboj. Da, res je. Mi, kar nas je višjih, smo sužnji svojih dolžnosti in pri tem pridemo pogosto v slabo luč, ker nas ljudje ne razumejo. Ti pa si moder mož, hodža²⁵ svoje dežele in zato bo najbolje, če ti odkrito potožim svoje skrbi.»

Hudales je prikimal, kakor bi hotel reči, naj mu le pove, šejh pa je dejal: «Dobil sem neko obvestilo iz Meke in naročeno mi je, da ga moram čimprej sporočiti v oazo Kufro. Druzače bi bil poslal sla čez oazo Sivo, ker pa si ti namenjen naravnost v Kufro, bi te vprašal, ali bi mi dovolil, da bi se ti naš sel pridružil. Izbral si bom skromnega moža, ki ti ne bo v nadlego in bo zadovoljen s prenočiščem pri tvojih služabnikih. Obenem bo on sam tudi najboljšo priporočilo za tebe in tvoje pri naših ljudeh v Kufri.»

«Ne vidim vzroka, da tvoje želje ne bi izpolnil», je vljudno odvrnil Hudales in ni pokazal začudenja zaradi te nepričakovane prošnje, ki je pričala o šejhovi nesramni predrznosti. «Tvoj sel nam bo dobrodošel in bo varno potoval pod našo zaščito. Glede priporočila mi boš pa že moral dovoliti, da nisem tvojega mnenja. Vsakemu človeku se kaj primeri in tudi pri tvojem slu to ne bi bilo nemogoče. Če se mu kaj zgodi, je zelo verjetno, da bi tvoji bratje v Kufri zvalili krivdo na nas. Zato moram vztrajati pri tem, da mu daš s seboj pismeno priporočilo, ki ga bo podpisal in s svojim žigom potrdil tudi okrožni načelnik.»

Izraz šejhovega obraza je ostal pri tej zahtevi docela neizpremenjen, čez obraz okrožnega načelnika pa je bežno šinil obraz strahu. Učenjak je to dobro videl, pa je molčal.

«Dal ti bom pismo in moj prijatelj ga bo potrdil», je odločil šejh po kratkem premišljanju.

Hudales se je moral na tihem nasmehnuti, ko je slišal, kako razpolaga šejh z načelnikovim podpisom. Torej je bila oaza Dahel še zmeraj prav tako pod vplivom Senusijev kakor ob času Rohlfsa!

«Torej je vse v redu», je dejal šejhu. «Samo to moram še povedati, naj se tvoj sel založi sam z živžem. S tem seveda ni rečeno, da ne bi smel v sili računati na našo pomoč. Toda ker smo šele zdaj zvedeli, da se nam bo pridružil in je že vse za pot pripravljeno, nismo mogli računati tudi z njim. Če bi hoteli kaj izpreminjati, bi potrebovali nekaj dni, preden bi vse potrebno zbrali.»

«Saj sem že dejal, da vam možak ne bo delal nadleže», je mirno odvrnil šejh. Vse, kar bo za pot potrebno, bo imel s seboj. Hvala ti, da mi nisi odbil prošnje, in prepričan bodi, da se ti bom še kdaj hvaležnega izkazal.»

«Niti najmanj ne dvomim», je rekel učenjak. Potem so obrnili pogovor na vsakdanje reči in se pogovarjali še debelo uro.

Ko se je Sodnik vrnil tisti večer iz puščave, je povedal, da so že vse priprave dovršene in da so zaloge živile že na svojih prostorih. Vprašal je, kaj je v Dahelu novega. Ko je izvedel za šejhovo željo, se je skoraj ujezil.

«Možak misli, da smo prav tako neumni kakor on», je vzkliknil. «Sel ne bo ničesar drugega povedal v Kufri kakor to, da naj nam čimprej vratove zavijejo.»

«Hvala Bogu, da nismo res namenjeni v Kufro!» je odvrnil Hudales. «Ko pridemo do velikih sipin, bomo že odkrili kakšno pretvezo, da se sla iznebimo in ga pošljemo obenem z delom gonjačev nazaj v Dahel.»

«Vendar tej zadevi ne morem prav zaupati», je nejevoljno odvrnil Sodnik. «Ta Senusijec bo napenjal ušesa in prisluškoval, kjer bo le mogel. Zato bomo morali biti zelo previdni in v njegovi bližini ne bomo smeli govoriti o svojih načrtih. Uasifa el Hajata bom takoj opozoril, da bo temu Senusijcu takoj stopil na prste. Kdo ve, kaj nameravajo ti lisjaki v resnici z nami! Saj sovražijo nas belce na smrt!»

(Dalje prihodnjic.)

²⁵ učenjak.

München. Pri njem so našli dva potna lista, enega na ime Slavko Kost, drugega na ime Vincenc Slokan. V rokavu srajce so našli 250 nemških mark in več čekov, glasečih se na marke. Aretiranec se je delal prav neumnega in se je celo bahal, da mnogo ve o marsejskih atentatorjih in ponarejalcih potnih listov. Prepeljali so ga na Dunaj in tam pridržali v zaporih deželnega sodišča. Prav hitro so dognali, da je Slavko Kost splošno znan mednarodni pustolovec in slepar, ki je bil že nešteto krat kaznovan zaradi raznih sleparstev. Slovci kot eden najspretnjših ponarejalcev javnih listin. Nekateri listi so navajali, da gre za nekega Stocklaasa, rojenega leta 1889. v Zetalu na Holandskem. Ta pustolovec si je na svojih pustolovskih pohodih po raznih državah Evrope prisvajal prav blesteče naslove. Ljubljanski policiji se je posrečilo dognati istovetnost mednarodnega sleparja. Je Vinko Stoklas, rojen 26. junija 1889. v Zetalah, občina Št. Andraž v Halozah, brez stalnega bivališča in poklicá. Od raznih sodišč je bil kaznovan zaradi sleparstev in ponarejanja listin. Zdaj bo Stoklas najbrž izročen ljubljanskemu sodišču, da bo z njim obračunal.

* **Brezsrčna mati.** Na Betičkem vrhu pri Negovi v Slovenskih goricah je nedavno porodila hčerka posestnika Kolmaniča tretje nezakonsko dete. Vsi trije otroci so prišli, kakor pravi nezakonska mati, mrtvi na svet. Vse to se je ljudem čudno zdelo in za zadevo so izvedeli tudi orožniki, ki so se pred dnevi oglasili pri njej. Ker se jim je zdela reč sumljiva, so Kolmaničevo prijavili sodišču. Sodna komisija je raztelesila truplo in ugotovila, da je prišlo dete živo na svet. Zaradi tega so proti nezakonski materi uvedli preiskavo.

* **Zeno je zabodel.** Zakonca Slatnikova v Križah pri Komendi se že dolgo nista razumela. Žena Elizabeta, ki je nedavno najela gostilno, je bila pridna in varčna gospodinja in je gledala na vsak dinar. Mož ga pa rad pije in kar žena prištedi, rad požene po grlu. Te dni je prišel mož spet precej natrkan domov in zahteval od žene, naj mu da denar. Elizabeta je vse pred njim varno zaklenila. Tedaj je pa moža pograbila divja jeza, segel je po nožu in sunil ženo globoko v prsa tik pod srce. Hudo poškodovano so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da je poškodba sicer nevarna, vendar pa ne smrtna. Mož so orožniki aretirali.

* **Zagoneten umor** je bil izvršen v Gornjem Sečovu blizu Rogateca, kjer so našli ubitega okrog 50letnega posestnika in vinskega trgovca Franca Cvetka. Ležal je kakih 50 m od domače hiše na obrazu. Kakor se sodi, ga je nekdo zavrtno napadel in oplazil s kolom ali topim orodjem po glavi. O zločinu so bili obveščeni orožniki v Rogoški Slatini, ki so takoj odšli v Gornje Sečovo in uvedli preiskavo, obvestili pa so tudi bližnjo orožniško postajo v Rogatcu. Ker gre za zelo zagoneten zločin, so prosili tudi mariborsko policijo za pomoč.

* **Zaradi požiga tretjič pred sodniki.** V petek se je pred novomeškim malim senatom že tretjič vršila kazenska razprava proti 39letni činarici Idi Božičevi iz Št. Ruperta, ki je obtožena, da je avgusta lani zažgala veliko gospodarsko poslopje grofa Barba na Rakovniku, zaradi česar je imel lastnik okrog četrt milijona dinarjev škode. Obdolžena je bila tudi, da jo je za ta zločin nekdo podkupil. Obtoženka je že pri prvih dveh razpravah podala tako zmedene izjave, da je sodišče dobilo pomisleke o njenem duševnem stanju. Spričo tega je bila obtoženka oddana v opazovalnico. Na podlagi ugotovitev zdravnikov za duševne bolezni in pa zaradi nezadostnih dokazov jo je sodišče oprostilo.

* **Nevaren slepar.** Vogrinec Ferdinand iz Ljutomeru, ki je bil že devetkrat kaznovan, je pobegnil iz bolnišnice v Mariboru, kjer se je zdravil po naročilu uprave moške kaznilnice. Odslužiti bi moral še nekaj mesecev kazni, kar mu pa ni dišalo. Zato je pobegnil. Izdajal se je za vojaškega narednika iz Niša in izvajal od ljudi hrano in denar, kar naj bi po lastnem zagotovit

nesel vojakom, s katerimi skupaj služi. Dal se je celo od nekega kmeta s paketom vred, ki mu je bil izroččen za kmetovega sina, peljati na postajo v Središče, kjer pa je bil aretiran in oddan v zapore sreskega sodišča v Ormožu.

* **Razprava o vlovu v občinsko blagajno v Brezovici pri Dobu.** Državni tožilec je obtožil 51letnega posestnika Franceta Konjarja iz Viševka v srezu Kamniku, da si je lani kot župan bivše občine Brezovice pri Dobu prilastil 9400 dinarjev gotovine iz občinske blagajne in da si je 22. oktobra lani izmislil vlov v svojo hišo, tako da je odnesel vso gotovino iz blagajne ter je potem po svojem sinu prijavil domžalskim orožnikom vlov. Obtožnica pravi, da je izkušal s vlovom opravičiti primanjkljaj v občinski blagajni. Usodnega dne je bil namreč najavljen od banke uprave pregled občinskega urada in hkratu prevzem premoženja za novo občino. Razprava v Ljubljani pred malim senatom je trajala precej časa. Naposled pa je bil France Konjar oproščen.

* **Roparski morilec pred sodiščem.** Pred ljubljanskim velikim senatom se je vršila razprava proti 26letnemu delavcu Ivanu Knificu iz Prebačevega. Obtožnica je očitala Knificu, da je dne 19. avgusta izvršil v Trbojah roparski umor nad Francem Osljem in da je 20. avgusta na cesti med Sv. Valburgo in Trbojami zavozil s kolesom v Janeza Rozmana, ki je dobil zaradi padca otrpnenje možganov in umrl. 19. avgusta so imeli v Trbojah veselico. Tja je prišel tudi Ivan Knific iz Prebačevega v družbi treh tovarišev. Pili so v gostilni. K mizi je prisedel tudi Franc Oselj in je s starimi znanci navezal razgovor. Med razgovorom je segel v žep in pokazal polno pest kovanega denarja. Nato je povabil Knific in njegovega tovariša Pravsta k sebi na večerjo. Oba sta se vabilu odzvala. Pravstu se je mudilo domov in se je zato kmalu poslovil ter pustil Knific samega z Osljem. Knific, ki se je zagovarjal, da mu je bil Oselj že skoro leto dolžan 20 dinarjev, je hotel imeti denar nazaj in ga je zahteval od Oslja. Ta mu ga pa ni dal, češ, da denar nujno potrebuje, ker mora kupiti ročico. Knific je prijel za dolg krušni nož in ga zasadil Oslju v levo stran prsi. Nato je segel Oslju v žep, mu pobral ves denar, vsega 304 dinarje, pa se vrnil nazaj v veselo družbo v gostilni, pustivši umirajočega Oslja samega. Na veselici je plačeval fantom in dekletom pijačo. Po polnoči je z izposojenim kolesom peljal svoje deklet domov v Smednik. Ko pa se je vračal, je zavozil na cesti med Sv. Valburgo in Trbojami v Janeza Rozmana, ki se je vračal z gasilske veselice v Naklem domov v Hraše. Udarec je bil tako močan, da se je Rozman nevarno udaril z glavo na tla, ko je padel. Rozman je kmalu nato v ljubljanski bolnišnici umrl. Oslja so drugi dan našli v njegovi hiši mrtvega. Knific je svoje dejanje priznal, zagovarjal pa se je, da je storil dejanje v trenutni zmešnjavi in omotici in da se ni svojega dejanja dobro zavedal. Državni tožilec dr. Fellacher je zahteval smrtno kazen, češ, da se morajo brezobzirno kaznovati taki zločini, ki so med kmečkimi fanti na dnevnem redu. Kazenski senat se je umaknil k posvetovanju, v tem pa je prisedel na zatožno klop k obtožencu oče, objel svojega sina in oba sta glasno zaplakala. Ubogi oče se nikakor ni mogel pomiriti in so ga morali odstraniti iz sodne dvorane. Ivan Knific je bil obsojen na 20 let robove in na dosmrtno izgubo častnih pravic.

* **Dober lov orožnikov.** Nedavno je zmanjkalo posestniku Šuštarču iz Semiča iz zidanice šestdeset litrov žganja, precej gnjati, salame in drugih reči. Orožniki so pričeli budno paziti na štiri-pesno fantovsko deteljico, ki je živela razsipno. Ko so videli, da je zadeva že dovolj dozorela, so ptičke polovili. Sprva so zlikovci sicer vse tajili, a končno je glavni njihov vodja pod težo dokazov priznal vse tatvine, ki so jih zagrešili fantje pod njegovim vodstvom. Priznali so osem vlovov, le vlovu pri g. Šuštarču niso nikakor hoteli priznati. Ko so glavnega vodjo privedli iz Metlike, kjer je bil zaprt pri okrajnem sodišču, je ta odvedel orožnike k neki posestnici, kjer so našli

v gnoju zakopanih še 56 litrov žganja. S tem so priznali tudi zadnji vlov in zdaj pričakujejo v zaporih okrožnega sodišča v Novem mestu zaslužno kazen.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

KO JE BIL BLAGOPOKOJNI KRALJ V POLJANSKI DOLINI.

Poljanae, oktobra.

Naš pokojni kralj je za svojega poletnega bivanja na Bledu večkrat obiskal Poljansko dolino in celo lovil ribe v naši Sori.

Tako je lovil ribe s svojo visoko soprogo takoj prvo leto po poroki. Ko se je izvedelo, da je kralj s kraljico v dolini, so se jeli ljudje zbirati ob cesti, da vidijo in pozdravijo visoka gosta. Po vaseh ob cesti so razobesili zastave v pozdrav. Pri povratku so ju Poljanci sprejeli z vdanostnimi vzkliki in cveticami ter sta oba ljubeznivo odzdravljala. Dolina se je kralju kakor kraljici takoj pri prvem posetu nad vse prikupila s svojim tihim žitjem in bujno sočno rastjo.

Zadnjikrat je bil blagopokojni vladar v Poljanski dolini ob koncu lanskega poletja, ko je vladarski par obiskal grob našega rojaka Ivana Tavčarja in častno dvorno damo go. Tavčarjevo na Visokem. Na grob sta položila v znak spoštovanja pokojniku lep šopek cvetic. Kralj je z največjo pazljivostjo prečital Tavčarjeve napise na grobu in na koncu vzkliknil: «Kaka škoda, da je ta mož že umrl!» Imel je pokojnika v živem spominu, ko ga je ta kot ljubljanski župan pozdravil pri njegovem prvem obisku v našo deželo l. 1920.

Natanko in z zanimanjem sta si visoka gosta ogledala gradič Visoko in zanimivosti in spomine, ki se tu hranijo na pokojnega Tavčarja. Silno je kralju in kraljici ugajal gradič z vsemi zanimivostmi. Oba sta se vpisala v spominsko knjigo. Tako hrani Poljanska dolina lastnoročni podpis blagopokojnega kralja.

Kralj in kraljica sta bila pri tej priliki prav dobro razpoložena. Hvalila sta tudi romantičnost kraja.

Med malo južino pred odhodom na vrtu je kralj med razgovorom v svojem najboljšem razpoloženju veselo pripomnil: «Zdaj pa govorimo jugoslovenski!» Mešali so v razgovoru slovenščino s srbohrvaščino.

Pri prisrčnem slovesu sta rekla visoka gosta, da bosta še obiskala našo dolino. Nad vse ljubljene kralja zdaj ne bo več k nam. Spomin nanj pa bo ostal v dolini vedno svetel. To je ljudstvo pokazalo tudi ob njegovi smrti, ko je pokazalo najglobljo žalost in počastilo njegov spomin z veličastno žalno svečanostjo na dan njegovega pogreba. Slava njegovemu spominu!

PREKMURSKI GLASNIK

LEPO USPELA KMETIJSKA RAZSTAVA V MURSKI SOBOTI.

Murska Sobota, oktobra.

Pred dnevi je bila otvorjena sreska kmetijska razstava, ki je bila zaradi žalostnih dogodkov preložena za cel teden. Ob navzočnosti predstavnikov oblastev so se zbrali v Sokolskem domu člani pripravljalnih odsekov poleg številnega občinstva. Pokrovitelja razstave gospoda bana je zastopal g. inž. Zidanšek.

Velik vtisk je na navzočne napravil govor poslanca g. Benka, ki se je zahvalil vsem, ki so pripomogli do tako lepe prireditve, posebno pa gospodu banu, ter dejal: «Marseilleski zločin nam je vzel našega največjega kmečkega zaščitnika in nam ni ta razstava v veselje, nego v žalost, ker smo izgubili Onega, ki smo ga najbolj ljubili.» V teh besedah gospoda poslanca je bila izražena vsa bol našega prekmurskega kmeta in ni čudno, da so besede izzvale solze v oči.

Po skromni otvoritvi se je vršil ogled razstave, ki je bila nameščena v prostorih Sokolskega doma. Okusno urejena razstava je zbudila povsod priznanje in občudovanje. Videl si prav vse, kar prideluje naše Prekmurje: orjaške buče, sladkorno peso, krompir vseh vrst, fižol, lečo, orjaške glave zelja, vse vrste žita in sadje. Vmes pa so bili še tudi razstavljeni zanimivi domači lončarski izdelki, različne vrste domačega platna, razne pletenine in pisano stkanje domače preproge. Veliko zanimanje so vzbujali tudi različni pridelki banovinske kmetijske šole v Rakičanu. Vzdušje po sredini glavne dvorane je bilo razstavljeno najrazličnejše sadje, ki je našlo številne kupce. Desno stran dvorane je zavzelo učiteljstvo, ki je razstavilo pridelke svojih šolskih vrtov. Poučen je bil pogled na vse vrste pridelkov. Poleg sadja smo videli nazorno razstavljene različne vrste cepljenja, različne vrste bolezni na sadju, načrte šolskih vrtov in izdelke otrok, nanašajoče se na kmetijski pouk. Šolskemu nadzorniku g. Velnarju, ki je vodil organizacijo tega oddelka, k uspehu čestitamo.

Prav tako je pohvaliti čebelarski oddelek, ki ga je z vso skrbjo in velikim znanjem aranžirala g. Faflikova. Na obširnem sokolskem odru je bil nameščen gozdarski oddelek. Mnogo pozornosti je dalje zbuja oddelek, ki ga je opremila tvornica dušika iz Ruš. Tudi naše vinarstvo je imelo svoj oddelek.

Zasluga, da je bila vsa razstava tako smotrno urejena, gre zlasti gg. inž. Mikužu, inž. Eiseltu, agronomu Dularju in vsemu ostalemu razstavnemu odboru. Obisk je bil vse dneve velik. Kmetovalci od blizu in daleč se niso mogli dovolj pohvalno izraziti o razstavi. Posebno velik je bil obisk šolske dece. Edino en nedostatek je imela razstava, premalo časa je bila dostopna občinstvu.

Zalne seje in prireditve. Skoro ni mogoče poročati o vseh žalnih sejah, ki so jih priredila nacionalna, prosvetna, gospodarska in druga društva ob priliki smrti blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Vse te prireditve so jasno pokazale, kako je naš Prekmurec spoštoval in ljubil kralja in kako mu je bil vdan.

Ne verjemite lažem! Tudi v naši krajini razširjajo razni omejevalci in brezvestneži otipljivo lažnive govorice o dogodkih, ki so baje nastali pri nas zaradi smrti blagopokojnega kralja Aleksandra I. Ko so se oni dan vrnili naši Goričanci s sejma iz Murske Sobote, so razburjeni pripovedovali, kaj vse so čuli od nepoznanih ljudi, ko so se mudili na sejmu, in obupani pripovedovali, da bo vsak čas nastala vojna. Ljudje se svarijo, naj ne verjamejo raznim lažnim prerokom, ki jih begajo iz nepoštenih namenov. Nikake nevarnosti ni, da bi se začela vojna. V državi sami pa vlada zdaj ob tako bridki izgubi sloga, kakršne že dolgo ne pomnimo. Vsakega hujskača, ki širi izmišljene vesti z namenom, da bi razburjal naše ljudstvo, naj vsakdo takoj prijavi varnostnim oblastvom, ki bodo poskrbela, da tak brezvestnež dobi plačilo, kakršnega zasluži za svoje zločinsko početje.

Nov list je začel izhajati v Lendavi. Imenuje se »Ljudska pravica«. Urejuje in izdaja ga prekmurski pisatelj g. Miško Kranjec. List izhaja vsak drugi teden.

Zidanje novega poslopja kmetijske šole. V Rakičanu grade novo poslopje za kmetijsko šolo, kar ljudstvo z odobravanjem pozdravlja.

Iz Pertoe nam pišejo: Te dni nas je zapustil učitelj g. Babič Filip, ki je premeščen v Bučko pri Krškem. Kot marljivega javnega delavca ga bodo pogrešala razna društva, posebno Sokol in krajevna organizacija JNS, kateri je bil od ustanovitve pa do odhoda delaven tajnik. Na novem službenem mestu želimo g. učitelju mnogo uspehov in zadovoljstva ter upamo, da nas bo ohranil v lepem spominu.

Pozor kmetovalci! Podružnica Kmetijske družbe v Puconcih ima v zalogi umetna gnojila, razne vrste plugov, bran in drugo orodje, porzoli in modro galico.

NAŠI NA TUJEM

NAŠI ROJAKI V AMERIKI.

Cleveland, oktobra.

Smrtna nesreča je doletela 31letnega Andreja Krakerja v Clevelandu. Ko je stopil na avtobus, je sprevodnik prehitro zaprl vrata in je Kraker padel pod voz, ki ga je vlekel več metrov s seboj. Preden so ga potegnili izpod voza, je preteklo 20 minut in je nesrečnik izgubil mnogo krvi. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je kmalu umrl.

Žrtev avtomobilske nesreče je postal tudi 63letni Anton Germ v Clevelandu. Nedavno ga je podrl avtomobil in je poškodovanec čez teden dni umrl. Pokojnik je bil doma iz Dobrega polja pri Ribnici, kjer je zapustil ženo, tri sinove in tri hčerke. V Clevelandu je bival 26 let.

Huda nesreča je doletela 24letnega Franca Podrižnika iz Milwaukeeja. Bil je pri avtomobilskih dirkah in je kot mehanik popravljaval manjše napake na avtomobilih. Eden izmed dirkačev je pa zavozil preblizu varnostne cone in ga hudo poškodoval. Podrižnika so prepeljali v bolnišnico.

Srečo v nesreči je imel 52letni Josip Bodnar iz Clevelanda. Peljal se je s prijateljem Kačarjem, med vožnjo je pa izgubil oblast nad volanom, porušil ograjo na mostu, ki je napet nad železniško progo, in treščil več metrov globoko na progo, kjer je pa voz obstal v normalnem položaju. Razen prestopnega strahu se obema ni nič zgodilo.

Pred desetimi leti je bil ne daleč od Forest Cityja umorjen Alojzij Breznikar, ki je bil doma z Dolenjskega. Takrat so našli truplo brez glave, zdaj so pa našli glavo med kupom kamenja precej daleč od kraja, kjer je bil Breznikar umorjen. Policija je uvedla preiskavo.

Blizu naselbine Rosaira v Argentini je vlak razmesaril 29letnega Leopolda Menarta, doma iz Godoviča pri Črnem vrhu nad Idrijo. Prav tam se je ponesrečil tudi Josip Čud, doma s Črnega vrha nad Idrijo, ki mu je stroj odtrgal levico in ga hudo poškodoval po vsem telesu.

V Sommesetu se je ponesrečil rojak Majnik, ki je že precej v letih. V gozdu je sekal drva, pri čemer ga je podrlo suho drevo in ga zelo poškodovalo.

V rudniku si je zlomil hrbtenico Tone Šajn, ki je delal v Hastingsu. Zdaj leži v bolnišnici.

V Clevelandu je umrl 52letni Janez Zupanc, ki je bil doma iz Bodešče vasi, župnija Ribno pri Bledu. V Ameriki je živel 27 let.

V St. Marysu so pokopali Antona Zoreta, ki je bil doma z Volčjih njiv pri Mirni na Dolenjskem. Pokojnik je bil star 39 let. Za njim žalujeta hčerka in sin, v starem kraju pa oče.

V mestni bolnišnici v Clevelandu je po osemletnem bolehanju in trpljenju preminil Anton Volk, doma iz Zafare pri Žužemberku. Pokojnik je bil star 54 let. Bil je samec in je živel v Ameriki 20 let.

Nedavno je v Lorainu umrl za srčno kapjo France Justin. Kap ga je zadela pri kopeli v kadi. Pokojnik je bil star 52 let; doma je bil z Iga pri Ljubljani. Po poklicu je bil gostilničar in je užival splošen ugled. Za njim žalujejo žena, sin in tri hčerke.

V začetku oktobra je pa umrl v Johstownu orjak Hreščak. Nesrečno družino je letos zadel že drugi udarec. Poleti ji je namreč smrt ugrabila tudi sina.

V Clevelandu je umrl Jožef Pucelj, star 44 let, doma iz Grebena pri Sv. Gregorju na Dolenjskem.

V trenutni duševni zmedenosti si je v Milwaukeeju končal življenje 58letni Josip Baudel. Ustrelil se je v glavo in je bil takoj mrtev. Pokojnik je bilo doma iz tržaške okolice.

V Calumetu so našli mrtvega 48letnega Matijo Sotliča, ki se je obesil. Vzrok samomora je

bila neozdravljiva bolezen: imel je raka na želodcu. Pokojnik je bil doma iz Doblča v Beli krajini.

V Maynardu je umrl 50letni Andrej Zlatoper, doma iz Cerkna na Primorskem.

Po kratkem trpljenju je v Clevelandu umrl Franc Rupar, star 78 let in doma iz Kota pri Robu. V Ameriki je bival 44 let.

ROJAKI V FRANCJI ŽALUJEJO.

La Machine (Nievre), sredi oktobra.

Vsi Jugoslovani v La Machine obžalujemo grozni atentat, katerega je izvršila zlobna roka na Nj. Vel. kralja Aleksandra I. v Marseilleu v Franciji. Ko se je vršil v domovini pogreb našega kralja Aleksandra I., najboljšega vladarja, smo tudi mi v La Machine prisostvovali žalni sv. maši. P. D. J. D., II. skupina v La Machine iskreno sočustvuje v globoki žalosti z vsem kraljevskim dvorom. Naj živi naš mladi kralj Peter II.! Naj je večno močna naša Jugoslavija!

Rojake na tujem, ki še niso naročili knjige »Dva človeka«, prosimo, da store to prav kmalu. Že ponovno smo navedli v listu cene za posamezne države. Knjigo pošljemo vselej še isti dan, ko prejmemo naročnino zanj. Kdor hoče napraviti svojemu prijatelju ali prijateljici veselje, mu bo kupil za Miklavža ali božič lepo knjigo. Kakor nalašč za ta namen je lepi roman »Dva človeka«. Naročnino sprejema iz prijaznosti uredništvo »Domovine« v Ljubljani, Knalljeva ulica št. 5.

Iz Homberga-Hochheide (Nemčija) nam pišejo: V Hochheidi je umrl zvest naročnik »Domovine«, tovariš Martin Kuš, član Pevskega in podpornega društva »Bratovske ljubezni«. Zadela ga je kap. Doma je bil iz Kisovca pri Zagorju ob Savi in je štel 59 let. V Nemčiji je živel 33 let. Za njim žalujejo žena in tri hčere, ki so že vse poročene. Da je bil pokojnik zelo priljubljen, je pokazal pogreb, ki se ga je udeležilo številno občinstvo. Društvo »Bratovska ljubezen« mu je ob grobu zapelo dve žalostinki. Na zadnjem potu je spremljalo pokojnika tudi Društvo sv. Barbare. Naj mu bo lahka tuja gruda! — V nedeljo 14. oktobra smo imeli žalno prireditev za blagopokojnim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem člani »Bratovske ljubezni« in Društva sv. Barbare. Prireditve se je udeležil tudi izseljenski komisar g. Goričar iz Düsseldorfa, ki je govoril o velikem delu našega dobrega kralja za Jugoslavijo. Tudi predsednik Društva sv. Barbare g. Babič je lepo govoril o zaslugah kralja za naš narod. Pevsko in podporno društvo »Bratovska ljubezen« je zapelo nato dve žalostinki. Odhajali so s trdnim sklepom, da se bomo držali zadnjih besed velikega kralja: Cuvajmo Jugoslavijo!

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršiti vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nazknice 56

Iz Nieuwenhagena (Holandska) nam pišejo: Zveza jugoslovenskih narodnih društev sv. Barbare s sedežem v Nieuwenhagenu je za dne 14. oktobra sklicala žalno zborovanje. Najprej je bil pogovor o izgubi viteškega kralja Aleksandra I. Nato je sledil četrtturni molk, ki je vsem zborovalcem porosil oči. Dne 18. oktobra pa se je darovala sv. maša za pokojnim dobrim kraljem. Daroval jo je g. župnik v Nieuwenhagenu ob lepi udeležbi rojakov in drugega tukajšnjega občinstva. Da ne žalujemo samo mi državljani za pokojnim vladarjem, temveč tudi drugi prosvetlje-

ni svet, je pokazala prav udeležba tujcev pri tej maši, ki ji je prirostvovala tudi šolska mladina z učiteljstvom. Tujci spoštujejo našega viteškega kralja Aleksandra I. zlasti zaradi njegovega iskrenega delovanja za ohranitev miru. Prav pri tem velikem delu pa je izgubil življenje. Večna slava njegovemu spominu. Živel mladi vladar, Nj. Vel. kralj Peter II.!

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 4. do 11. novembra:

Nedelja, 4. novembra: 7.00: telovadba (Ivko Pustišek); 7.30: plošče (resna glasba); 8.00: poročila; 8.15: orgelski koncert; 8.55: versko predavanje; 9.15: prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve; 9.45: plošče (resna glasba); 10.20: Dobra vzgoja in nega otrok (Zajc-Boškovičeva); 10.40: Samospeli Jožeta Likoviča, vmes radijski orkester; 12.00: čas, poročila, radijski orkester; 16.00: kmetijska posvetovalnica (inž. Vinko Sadar); 16.30: oktet «Ljubljanskega Zvona» poje resne speve; 17.15: plošče (resna glasba); 20.00: nacionalna ura: Razglas uedinjenja Bosne in Hercegovine s Sremom; 20.25: jedilni list, program za ponedeljek, plošče (resna glasba); 20.45: koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice; 22.00: čas, poročila, radijski orkester.

Ponedeljek, 5. novembra: 12.15: plošče (resna glasba); 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče (resna glasba); 18.00: Odlomki iz Črne gore (Vladimir Regally); 18.20: radijski orkester; 18.40: slovenščina; 19.10: nacionalna ura: Ilirski pokret; 19.35: plošče; 19.50: program za torek, jedilni list; 20.00: zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna); 20.20: komorni trio Svetel; 21.20: otroške žalostinke poje Thierry-Kavčnikova; 21.50: čas, poročila, radijski orkester.

Torek, 6. novembra: šolska ura: O makedonski igri v splošnem in posebej (Joža Vomberger); 12.00: plošče; 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: gospodinjska ura: Puding, dodatna hrana za bolnike (Milena Šerkova); 18.20: otroški kotiček (Cirila Medvedova); 18.40: nemščina; 19.10: nacionalna ura: Vojska in narodna prosveta; 19.35: plošče; 19.50: jedilni list, program za sredo; 20.00: prenos iz Beograda; 22.00: čas, poročila, radijski orkester.

Sreda, 7. novembra: 12.15: plošče (resna glasba); 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: plošče; 18.20: Pesnika Prešeren in Župančič v naši glasbi (Zorko Prelovec); 18.40: francoščina; 19.10: nacionalna ura: Vlada Gjordjević; 19.35: plošče; 19.50: jedilni list, program za četrtek, uvod v opero; 20.00: prenos iz ljubljanske opere, v odmoru čas in poročila.

Četrtek, 8. novembra: 12.15: plošče (resna glasba); 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: smuška ura Ljubljanskega zimskosportnega podsaveza; 18.30: radijski orkester; 19.00: srbohrvaščina; 19.30: nacionalna ura: Vuk Stefanovič Karadžić; 19.55: jedilni list, program za petek; 20.00: pravna ura (dr. Knaflič); 20.20: violinski koncert profesorja Karla Rupla; 21.15: radijski orkester; 21.30: čas, poročila, mandolinistični kvartet, vmes radijski orkester.

Petek, 9. novembra: 11.00: šolska ura: V Sarajevu na sokolskem zletu (Marjan Tratar); 12.00: plošče; 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: Sokol; 18.20: radijski orkester; 18.40: literarna ura (dr. Bogomir Magajna); 19.00: nacionalna ura: Selitev Srbov pod patriarhom Čarnojevičem; 19.25: plošče; 19.50: jedilni list, program za soboto; 20.20: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila, radijski orkester.

Sobota, 10. novembra: 12.15: plošče (resna glasba); 12.50: poročila; 13.00: čas, plošče; 18.00: Zakaj sem jugoslovenski nacionalist (NO); 18.20: plošče po željah; 18.50: pogovor s poslušalci; 19.20: nacionalna ura: Milovan Videković; 19.50: jedilni list, program za nedeljo; 20.00: pevski zbor «Ljubljana» poje Springerjevo «Večer na Golgoti»; 20.35: pesem Brede Ščekove (poje Vida Rudolfova); 21.10: radijski orkester, vmes čas in poročila.

ŽENSKI VESTNIK

POSPRAVLJANJE STANOVANJA PRED ZIMO

Zdaj je čas, da pospravimo za zimo svoja stanovanja. Zlasti je treba dobro prezračiti in stepsti vso posteljnino, pa obrisati tudi postelje same, kjer se je čez poletje nabral prah. Tudi stene dajmo omesti in obrisati.

Če so podi pobarvani, jih umijemo z mlačno vodo in ko se pod posuši, ga namažimo s parketno kremo in nato še dobro obrišemo. Ali pa obrišemo pod s krpo, namočeno v petrolej, in potem še s suho krpo dobro loščimo.

Okna umijemo, če so zelo onesnažena od muh, jih obrišemo najprej s krpo, namočeno v petrolej, šele potem jih umijemo z mlačno vodo in obrišemo s suhimi krpami.

Vse zavese operemo; najprej jih dobro izprašimo in namočimo v mrzli vodi. Po potrebi menjamo vodo dvakrat. Potem zavese dobro namilimo in peremo še v milnici. Ko so zavese čisto oprane, jih dobro izperemo v mlačni vodi. Če so zavese iz belega blaga ali iz čipk, dodamo k skrobu malo plavila. Če so pa zavese v barvi, potem jih poskrobimo in otisnemo ter obesimo na vrv kolikor mogoče enakomerno, da se nam preveč ne raztegnejo. Ko so zavese suhe, jih dobro naškropimo z mlačno vodo, enakomerno zložimo in drugi dan šele likamo.

Umazane preproge operemo takole: na pet in dvajset litrov vode damo osem žlic terpentina, sedem žlic amonijaka in štiri žlice boraksa. Ko smo vse zmešali, naj zmes pol ure stoji. V tej zmesi potem preproge gnetemo toliko časa, da postanejo čiste. Potem jih v mlačni vodi (nikdar v mrzli) dobro izperemo. Nato jih ne ožmemo, ampak mokre obesimo na vrv, da se otečejo. Če je preproga majhna, jo lahko zavijemo v rjuho, sicer jo pa položimo na čista tla in naj se na tleh čisto posuši. Dobro je, če jo na koncih priprnemo z drobnimi žebliji, a moramo paziti, da je enakomerno napeta. Če preproga ni predebela, jo po potrebi lahko na drugi strani še čez mokro krpo zlikamo. Če je preproga po pranju postala zelo mehka, si lahko pomagamo na ta način, da jo z želatino poskrobimo. Za navadno preprogo, dolgo en meter pet in dvajset centimetrov vzamemo na pet litrov mlačne vode pet listov želatine, ki smo jo raztopili v polovici litra vroče vode. V tako pripravljeno želatino povaljamo preprogo in jo obesimo na vrv, da se oteče. Ko se posuši, dobi spet svojo prvotno trdoto in ne bo več cunjasta.

Za kuhinjo

Sadna solata. Olupi in zreži na tanke ploščice razno sadje, kakor hruške, jabolka, pri grozdju oberi jagode. Zmešaj vse to sadje in ga dobro posladkaj. Stolci četrt litra sladke smetane, jo z vanilijevim sladkorjem posladkaj in zmešaj s sadjem, povrh pa potresi s sesekljanih orehov ali lešnikov in postavi za eno uro na hladno.

Pečene ledvice z jajci. Zreži ledvice na tanke kose, osoli, povaljaj v moki in jih hitro na masti opeci na obeh platih. V drugi kozici pa opeci nekaj paradižnikov, ki si jih tudi narezala na tanke ploščice. Ko so paradižniki opečeni, jih osoli, popopraj in potresi s peteršiljem. Sedaj pa speci za vsako osebo po eno jajce. Ko je vse gotovo, naloži v plitvo podolgovato skledo, najprej ledvice, potem jajca, na jajca pa paradižnike. V sok, ki je ostal, ko si pekla ledvice, pa primešaj nekaj žlic kisle smetane in ko prevre, polij sok po jedi in daj hitro na mizo. Zraven lahko daš dušen riž, krompir in lahko tudi solato.

Rižev puding z mesom. Na masti duši četrt kile riža. Ko je riž napol dušen, ga odstavi in mu primešaj 30 dek zrelatega svinjskega ali telečjega mesa, 5 dek na kocke zrezane slanine in dva rumenjaka; osoli, popopraj, dodaj malo kumne, malo majarona, naribane lupinice od pol limone, žlico drobno sesekljanje čebule, žlico drobtin in

sneg dveh beljakov. Vse skupaj dobro zmešaj in stresi v dobro pomazan pudingov modl. Modl zapri, ga postavi v krop in naj vre tri četrti ure. Kuhani puding stresi na topel krožnik in daj z gobovo omako ali pa s solato na mizo. Lahko pa pripraviš ta puding tudi kot kipnik. V dobro pomazano kozico stresi isto zmes, razravnaj in speci v pečici, ker je pečeno prav tako dobro. Če ti ostane kaj hladnega kipnika, ga zreži na tanke kose, obloži kruhke in daj te kruhke k čaju.

Nadevana jajca. Štiri jajca skuha v trdo, jih olup in podolgem razpolovi. Rumenjake izlušči in pretlači skozi sito. Polovico zemlje oribaj skorjo in jo namoči v mleku. V kozi raztopi žlico sirovega masla, primešaj v maslo pretlačene rumenjake in dobro otisnjeno polovico zemlje, primešaj še soli, sesekljanega peteršilja, nekoliko popra in če imaš, nekoliko graha ali belušev (konzerve). Vse to dobro zmešaj in dodaj še žlico sladke smetane. Napolni ta nadev v beljakove polovice, povaljaj v moki, raztepenem jajcu in drobtinah ter na masti ocvri kakor zrezke. Daš s salato ali gobovo omako na mizo.

Nadevan jajca na drug način. Štiri jajca skuha v trdo, jih olup in prereži. Rumenjake izlušči in pretlači, potem osoli, popopraj, primešaj eno žlico gorčice, žlico goste paradižnikove mezge, žlico goste smetane ali skute, sesekljanega peteršilja in malo drobnjaka. Vse skupaj dobro zmešaj in napolni s tem beljakove polovice. Endivijo pripravi z oljem in kisom, povrh pa naloži nadevana jajca.

Svinjski jezik. Svinjski jezik (ali pa dva, pač po potrebi) skuha kakor juho, z vso zelenjavo. Eno glavico ohrovtja zreži in v slanem kropu skuha; prav tako skuha štiri olupljene in na štiri dele prerezane krompirje. Ko je jezik kuhan, ga deni na krožnik in pokrito postavi na toplo. Sedaj napravi bolj temno prežganje, ga zalij s precejeno juho, v kateri si kuhala jezik, stresi zraven še kuhani in ocejeni ohrovt in krompir. Jezik pa zreži na tanke listke in ga stresi v juho. Stlači še en strok česna ter ga deni v juho, malo popopraj in dodaj nekaj majarona. Ko vse skupaj vre pet minut, je jed gotova. Jed mora biti bolj gostljata, približno tako kakor telečja obara.

Omeleta s krompirjem. Skuha krompir, ga olup in zreži na tanke ploščice. V plitvi kozi razbeli na kocke narezane slanine, zarumeni malo čebule, stresi krompir na slanino, ga osoli in lepo zapeci. Medtem pa dobro stepi jajca (za vsako osebo po eno jajce). Ko je krompir opečen, polij po niem stepena jajca in ko so se jajca strdila, je omeleta gotova. Previdno jo prepogni na pol, položi na topel krožnik in daj hitro na mizo.

Šipkova mezga. Zmrzle šipke operi, odreži muhe in jih v vodi skuha do mehkega. Kuhane in še mlačne pretlači skozi sito. Vodo, v kateri si kuhala šipke, prilivaj po malem k šipkom, ko jih tlačiš skozi sito, ker se šipek zelo nerad tlači, a je to izborna mezga in tudi izdatna. Nato stehtaj in daj zraven sladkorja na vsako kilo pol kile in kuha, da se zgosti. Še mlačno deni v steklenice, drugi dan pa zaveži s pergamentnim papirjem.

Šipkovo vino. Šipek naj bo malo premrznjen in zmehčan. Liter šipka daj v večjo steklenico. Skuha dva litra vode z eno kilo sladkorja in še mlačen sladkor nalij na šipek. Steklenico zaveži s platneno krpo, nato pa postavi v kuhinjo na omaro in pusti tako tri mesece, da se kvasi. Kardar padejo šipki na dno in je tekočina na njih popolnoma čista, odlij vino skozi prtč v manjše steklenice, ki jih zamaši s prekuhanimi zamaški. Steklenice potem pokoncu stoječe shrani v suhi, hladni shrambi.

Brinjev liker. Zrele brinjeve jagode zmečkaj in polij z dobrim, močnim žitnim žganjem ali pa 90odstotnim špiritom. Na četrt litra jagod daš en in četrtino litra žganja. Steklenico zamaši, postavi na sonce in jo enkrat na dan dobro stresaj, da se vse dobro premeša. Na solncu jo pusti štirinajst dni. Potem skuha četrtino kile sladkorja v četrtini litra vode. Ko je sladkor kuhan in hlad, precedi zraven brinovo žganje in pusti en dan, da se zopet ustali. Potem precedi znova

skozi platnen prtlič v majhne steklenice, zamaši in shrani. To je izvrsten želodčni liker.

Praktični nasveti

Kako sušimo orehe. Orehe pustijo, da ovenejo, potem jih pa v kakšni posodi izluščijo. Izluščene daj v vodo, kjer jih dobro prepereš, nato pa naredko natresene daš na zrak in solnce; včasih jih premešaj, da se dobro posuše in ostanejo beli. Suhe shrani v zračnem prostoru. Na peči sušiti orehe ni priporočljivo, ker postanejo rumeni in žltavi.

Olje za opekline. V stekleničico vlij 5 žlic lanenega olja, 7 žlic apnene vode (dobiš v drogeriji), zmešaj v steklenici in jo tako dolgo stresaj, da dobiš mlečnato rumeno tekočino. V tem namoči vato ali košček platna in položi na rano. Tako olje imej vedno kje pri roki, najbolje v kuhinji, da če se opečeš, ga ni treba šele iskati. Pred uporabo stekleničico vedno dobro stresi, da se olje dobro pomeša z apneno vodo.

Ce se urežeš, izmij rano s čisto vodo, potem izplahni s 3odstotno karbolovo raztopino in zavazi s platneno krpo. Manjšo rano izperi z vodo s primešanimi nekoliko kapljicami karbola in zalpi z angleškim obližem. 3odstotno karbolno vodo lahko kupiš v vsaki lekarni ali drogeriji.

Ce peče zgaga. Zmešaj 5 gramov sode bikarbone, 5 gramov sladkorja v čaši vode in popij. Zgaga bo popustila.

Ce se kolca, se napij sladke vode ali pa nakapaj na sladkor nekaj kapljic jesiha ali limonovega soka in použij.

Razpokane ustnice namaži s čistim jelenjim lojem ali pa s tako zvano rožnato mastjo, ki jo dobiš v vsaki lekarni.

Ce se opečeš, je najboljšo zdravilo sirov krompir. Še tisti trenutek, ko si se opekeli, nastrgaj nemudno ali nareži krompirja in ga devaj na opečeno mesto, dokler ne pojenja bolečina. Če ravnaš dovolj naglo, se ne izpustijo mehurji.

Kako prečistimo kis, ki je postal kalen. Če hočemo prečistiti kis, ki je postal kalen, naredimo takole: na pol litra kisa vlijemo žlico mleka, nakar steklenico dobro potresemo in pustimo, da stoji 24 ur. Ko ta čas mine, odlijemo oprezno čisti kis, tako da ostane gošča na dnu. Če kis potem še ni popolnoma čist, ga še enkrat prečistimo.

Novi kozarci. Vsaka gospodinja je gotovo že opazila, da novi kozarci zelo radi počijo. Vzrok je ta, da je steklo silno občutljivo za izpremembo temperature. Kozarce privadimo na izpremembo temperature s tem, da jih denemo v lonec, ki ga napolnimo s hladno vodo, in pristavimo k ognju, da voda zavre. Potem odmaknemo lonec od ognja in pustimo, da se voda počasi ohladi. Ko se voda popolnoma ohladi, vzamemo kozarce iz nje. Tako prekuhani kozarci so veliko odpornejši za izpremembo temperature. Če pripravljáš čaj v kozarec, deni vedno v prazno čašo najprvo žlico, potem šele nalij čaj v čašo. Le tedaj ne bo čaša počila.

Boči oprezna, kadar izpiráš ribe. Če imamo rano na roki, moramo prav oprezno ravnati, kadar izpiramo in razrezujemo ribe, ker sta ribja kri in sluz zelo nevarni in lahko kri zastupita. Zlasti je pa nevarna za zastrupljenje krvi kri in sluz od jegulje. Sploh pa moramo biti previdni, kadar imamo opraviti tudi z drugim mesom ali divjačino, da se ne ranimo na kakšno kost, ker se taka rana silno nerada celi.

Boh se rešimo, da dobro stepemo posteljnino in damo potem v posteljo orehovo listje ali prašek proti mrčesu. Tla pa poribamo s toplo vodo, kateri smo dodali nekaj žlic lizola.

Zelenega volka z bronca, medij ali bakra odstranimo takole: v četrt litra vode deni dve žlici amonijaka (dobi se v drogeriji). Potem čistimo s staro ščetko ter s čisto vodo izplahnemo in s suho krpo zbrišemo.

Svinjice, ki se nahajajo v vlažnih stanovanjih, preženemo, če njih gnezdo polijemo s špiritom in zažgemo. Ta mrčes pokončujemo najbolje ponoči, ko tudi najlaže ugotovimo, kje se nahaja čez dan.

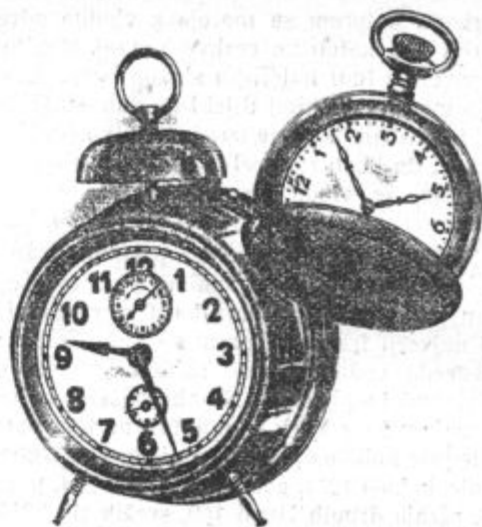
ZANIMIVOSTI

× **Usmrčenim hoče vračati življenje.** Newyorški zdravnik Robert Curnish, ki se mu je posrečilo oživiti s plinom zastrupljenega psa, je zaprosil pristojne urade treh severnoameriških držav, da bi mu dovolili nadaljevati poizkuse na zločincih, obsojenih na smrt na električnem stolu. Učenjak je namreč prepričan, da bi mogel obujati usmrčene zločince. Toda guvernerji vseh treh držav, in sicer Arizone, Nevade in Colorada, so odbili njegovo prošnjo, češ, da to nasprotuje veljavnim zakonom. Curnish pa po prvih neuspehih ni izgubil poguma, temveč je objavil v listih članek, v katerem pravi, da bo svoje delo nadaljeval, kajti pravica mora dovoliti zločincem, ki so slabo ravnali s svojim življenjem, da vsaj po smrti koristijo znanosti. Po Curnishevem mnenju bi se vračali zločinci v življenje spokornjeni in poboljšani po izkušnji nasilne smrti in bili bi srečni, če bi mogli presedeti do naravne smrti v ječi.

× **Štiri ure v ledenem grobu.** Strašne trenutke je doživel 62letni avstralski industrijec Perrett. Neki dan je stopil v hladilnik, da bi se prepričal, ali je v njem dovolj hladno. Ta čas, ko je ogledoval toplomer in beležil toploto, so se pa naenkrat zaprla za njim težka vrata hladilnika. Perrett je z grozo spoznal, da je zaprt v štiri metre dolgem in dva metra širokem ledenem grobu, kjer mu grozi strašna smrt. Bil je lahko oblečen in kmalu je spoznal, da se bo mogel rešiti le z naglimi kretnjami. Čutil je, kako mu vedno bolj leze mraz po telesu. Obhajala ga je groza, misel, da bi moral zmrzniti v hladilniku, mu je bila strašna. Pograbil je veliko posodo z mlekom in jo začel metati ob pločevinasta vrata. To je delal nepretrgoma štiri ure, da mu niso udje od mraza otrpili. Moči so ga že zapuščale, v hladilniku je bila nizka temperatura in vedno večja je bila nevarnost, da mož zmrzne. Ko je že čutil, da se mu bliža smrt, so se pa naenkrat odprla vrata ledenega groba. Žena ga je namreč povsod iskala, končno se je pa spomnila na hladilnik in ga odprla. Tako je bil mož rešen, toda pozabil najbrž ne bo nikoli, da je bil štiri ure zaprt v ledenem grobu.

× **Tobak pospešuje poapnjenje žil.** Dunajski učenjak profesor Feller je raztelesil v teku zadnjih let 1238 mrličev, da bi poskusil ugotoviti vzroke toliko razširjenega poapnjenja odvodnic. To se mu ni posrečilo in je bolezen slej ko prej uganka. Pač pa je ugotovil več dejstev, ki so v zvezi z nastankom in razvojem bolezni. Njegovi podatki so izzvali velikansko zanimanje pri dunajski zdravniški zbornici, kjer je predaval. — Arterioskleroza (poapnjenje žil) je predvsem izrazito moška bolezen. Odstotek moških bolnikov je mnogokrat večji od ženskih pri mladosti in zreli dobi. To razmerje se izenači samo v starostni dobi. Starci uživajo tudi drugo žalostno prednost, poapnjenje možganskih lasnic, ki ga zaključijo kap. Nasprotno je splošna arterioskleroza enako nevarna za vse letnike in jo lahko najdemo celo pri napol doraslih mladeničih. Pretežna večina mrličev, pregledanih po profesorju Fellerju, daje jasen dokaz vzročne vezi med razvojem bolezni in neizmernim kajenjem. Tobak sicer ne povzroči bolezni, a nedvomno oskrbi njen napredek. Bolj nevarno je poapnjenje odvodnic za debeluhe kakor za suhe, za meščane kakor za kmete, za premožnejše kakor za revnejše. Razpoloženje za bolezen ustvarjajo: nezadostno gibanje, naporno možgansko delovanje, sladkor na bolezen in okuženje. Poapnjenje povzroča smrt samo pri starcih. Javnost navadno misli, da pomeni ugotovljena skleroza gotovo smrtno obsodbo, a se moti. V resnici ni bolezen tako nagla in nevarna.

× **Znamke iz svile.** Japonska vlada namerava uvesti v promet znamke iz svile. Te znamke bodo imele na sprednji strani natisnjeno podobo sviloprejkice ter bodo v neki meri propagandno sredstvo za japonsko svilarsko industrijo.

URE

Din 40.—nikljasta anker remontoar,
Din 58.—ista lepo gravirana,
Din 130.—tulska posebrežna,
Din 138.—zapestna, Din 60.—navadna budilka,
Din 55.—in 150.—navadna stenska ura,
Din 235.—stenska ura s kukavico.

Novost: Ura brez kazalcev.

Din 78.—žepna in Din 124.—zapestna.

Trgovski dom
Sterncki
Tovarna perila in oblek

Celje št. 97.

Zahtevajte brezplačni cenik z več tisoč slikami.
Kar ne ustreza, se zamenja ali vrne denar.

× **Zakon in ločitev v znamenju alkohola.** Kalifornijska vlada v Ameriki je prišla do zaključka, da sklepajo mnogi zakonci svoje zveze pod vplivom alkohola. Ko se iztrežnejo, pa pridejo pred sodnika in zahtevajo od njega, da zakon zopet loči. Zato so zdaj izdali zakon, ki določa, da mora preteči med prijavo za sklenitev zakona in med formalno sklenitvijo zveze najmanj 72 ur, kajti v treh dnevih se še tako okajen človek iztrezni in premisli dalekosežni korak zakonske zveze.

× **Opica napadla deklcio.** V živalskem vrtu blizu Bratislave je te dni na nekem otroškem igrišču opica napadla deklcio ter jo tako ogrizla in opraskala, da so moral otroka oddati v bolnišnico. Deklicca je pripadala skupini solarjev, ki so prišli v živalski vrt, da si ogledajo živali.

× **Zasluge za domovino.** Neki italijanski trgovec s starinami je prosil davčno upravo, naj bi mu znižala davke. Svojo prošnjo je utemeljil s tem, da mora plačevati alimente za 12 nezakonških otrok in zato tako visokih davkov ne more plačevati. Vse finančne instance so njegovo prošnjo odbile, toda mož ni obupal, temveč se je obrnil še na Mussolinija. Duce je vrnil njegovo prošnjo pristojni davčni upravi in pripisal na njo: «Prosilec je zaslužen za domovino. Vse davke odpisati in izplačati mu nagrado v znesku deset tisoč lir.

× **Mehika zapira cerkve.** Spor med državnimi in cerkvenimi oblastvi se v Mehiki z vsakim dnem poostruje. V mnogih krajih in mestih je že prišlo do hudih spopadov med kmeti in delavci, ki so za vlado in njen kmetijski prosvetni zakon, in katoliškimi dijaki in duhovniki, ki se z vsemi sredstvi bore proti ukrepom vlade. V mnogih primerih so morali katoliški duhovniki pobegniti iz svojih župnij, da bi se izognili maščevanju ljudske množice, ki vidi v njih izdajalce države. Nadškof v Oxsaci je zahteval od notranjega ministva potni list za odhod v Guatemala, ker je poslanska zbornica sprejela resolucijo, ki zahteva izgon vseh škofov in nadškofov iz Mehike, češ, da škofje niso Mehikanci, temveč jih je smatrati kot državljane Vatikana za inozemce. V parlamentu je bil medtem vložen še protikatoliški zakonski

načrt, po katerem se morejo z vladno odredbo zapreti vse katoliške cerkve v vsej Mekiki ter prepovedati tudi katoliška služba božja. Razburjenje med katoliškimi dijaki in duhovniki je zaradi teh ostrih ukrepov izredno veliko. Na grožnjo dijakov, da bodo razstrelili vladna poslopja z dinamitom, je vlada izvedla obširne varnostne ukrepe.

× **Zelodec prekomorskega parnika.** Francoski list «Le Jour» je zbral zanimive podatke o trebuhu prekomorskega parnika. Gre za znani, doslej največji francoski parnik «Il de France», ki je seveda vedno izdatno založen z najboljšimi jestvinami in pijačami. Na eni zadnjih voženj iz Francije v New York so porabili na tem parniku naslednje količine jestvin in pijač: vina 7200 steklenic, kokoši 1211, golobov 475, rac 284, puranov 106, raznih drugih živali 159, svežih rib 3214 kg, morskih rakov 55 kg, žabjih krakov 100 tucatov, sira 2337 kg, grozdja, jagod in podobnega sadja 2229 kg, pomaranč, jabolok, hrušk in podobnega sadja 4694 kg, mesa 9300 kg, artičok 900, špargljev 750 svežnjev, korenčka 975 kg, gob 228 kg, cvetače 490 kg, čebule 1400 kg, krompirja 17.500 kilogramov, graha 520 kg, paradižnikov 1400 kg, solate 6550 glav, svežega mleka 2800 litrov, sladke smetane 575 litrov, masla 1520 kg, jaje 44.650, olja 1608 kg, sladkorja 1878 kg, kave 669 kg in ledu za hladilnice 48 ton. V kuhinjah je bilo zaposlenih 140 ljudi.

× **Otroke prodajajo na sejmu.** Predstojnica kalifornijskega urada za socialno skrbstvo Rhena Crawford-Splivalova je priobčila vest o otroškem sejmu v Hollywoodu. V svojem poročilu pravi, da lahko dokaže, da prodajajo v Hollywoodu otroke po 15 do 200 dolarjev. To so po večini nezakonski otroci, 14 do 15 let stare deklice, čijih matere nimajo sredstev, da bi mogle skrbeti zanje. Brezvestni zdravniki jih rešijo skrbi za otroke. Otroke si pridržijo kot zdravniško plačilo, potem jih pa prodajajo premožnim zakoncem brez otrok. Cena otrok se ravna po premožnejših razmerah kupcev in višini zdravniškega zaslužka. Dečki so vedno dražji od deklic. Nastopiti proti brezvestnim trgovcem z otroki je po mnenju Splivalove skoro nemogoče, kajti kupci otroke navadno posinovijo in tako jim oblastva ne morejo do živoga.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vedno trgovec.

Jože: «O, kaj pa ti delaš tukaj?»

Tone: «Na poročnem potovanju sem.»

Jože: «Lepo. In kje imaš ženko?»

Tone: «Doma, eden od naju vendar mora prodajati v trgovini.»

Njegovi predniki.

Učenec: «Gospod učitelj, papa pravi, da izviro od opice!»

Učitelj: «Molči in sedi. Tu ne moremo razpravljati o tvojih rodbinskih zadevah!»

Pivnik.

Profesorjeva žena vsa obupana vpraša moža: «Moj Bog, kaj naj naredim, Gašperček je vso tinto popil!»

Raztreseni oče: «No, daj mu hitro pivnik!»

Na počitnicah.

«Kaj vam pri nas ne ugaja več?» vpraša hotelir svojega gosta, ki je zahteval po deževnih dneh račun.

Gost: «Ugaja mi že, toda doma dežuje ce-neje.»

Veren sluga.

Baron svojemu slugi: «To vino je preveč dobro. Človek bi se ga najrajši do mrtvega napil.»

Sluga s ponižnim obrazom prosi: «Če gospod baron dovolijo, sem jaz pripravljen za gospoda barona umreti...»

Kakor slavčki.

Jaka: «No, kako se pa razumeta tvoja sosedica, novoporočenca?»

Miha: «Živita kakor par slavčkov, samo narobe.»

Jaka: «Kako to?»

Miha: «Pri slavčkih žvrgoli samec, pri mojih sosedih pa samica.»

Lepo povabilo.

Oče: «Te smem povabiti na večerjo? Moja hči ima jutri god.»

Ljubimec: «Z veseljem sprejemem vaše povabilo.»

Oče: «Saj lahko kar z nogo butneš ob vrata, pa bomo vedeli, da si že prišel.»

Hjubimec: «Zakaj pa z nogo?»

Oče: «Ker upam, da boš imel polne roke daril.»

Zasliševanje.

Sodnik: «Zakaj ste zlezli ob dveh ponoči v tujo hišo?»

Obtoženec: «Ker sem mislil, da je to hiša, v kateri stanujem.»

Sodnik: «Zakaj ste pa zbežali v klet, ko se je pojavila na stopnicah hišnica?»

Obtoženec: «Ker sem mislil, da je to moja žena.»

Narobe ga je razumel.

Zdravnik vpraša Boltežarja: «Ali imate dober tek?»

Boltežar: «Ali imate morda kaj dobrega zame?»

Dobra volja.

Zagovornik: «Ali ne morete začeti novega življenja?»

Tat: «Kolikokrat pa še, gospod doktor? Saj sem že petič začel pod drugim imenom!»

Nagel računar.

Učitelj: «Koliko jabolok imaš?»

Jakec: «Sedem.»

Učitelj: «In kako jih razdeliš na osem enakih delov?»

Jakec: «Tako, da skuham čežano.»

Strahopetec.

Sodnik: «Zakaj pa ste svojo ženo potem, ko ste jo ubili, še razrezali na kose?»

Obtoženec: «Dokler je živela, se tega nisem upal storiti.»

Velemestni sin.

Jožek je prvič obiskal svojega deda na deželi in pride poln vtisov in novih doživljajev v mesto.

«No, Joško, kaj ti je bilo najbolj všeč na deželi?» ga vpraša oče.

«Najlepša je bila garaža, v kateri so stale krave.»

Živčno izčrpanim.

Sodobni človek živi v razmerah skrajnega živčnega napora: depresija, nespečnost, predčasna izčrpanost, živčna pretrujenost — glejte, na čem dandanes mnogi trpe! Medtem je znanstveno ugotovljeno, da regulira ekstrakt iz žleze mladih, močnih živali («Kalefluid»), prihajajoč v organizem, izločevalno delovanje vseh žlez, krepi organizem in uravnoveša živčni sistem tako, da postane človek zopet močan in sposoben za delo ter borbo za svoj obstanek. Zahtevajte brezplačno detajlno literaturo pod naslovom: Beograd, Njeguševa 5, Miloš Marković. — «Kalefluid» prodajajo drogerije in lekarne. Glavna zaloga: Drogerija Mišković i Ko., Beograd. — Reg. S br. 10.537/33. 260

Za Vas imamo:

Violine . . . 69 Din
Gitar . . . 138 Din
Mandoline 95 „
Harmonike 69 „
Tambure . 68 „
Gramofone 465 „

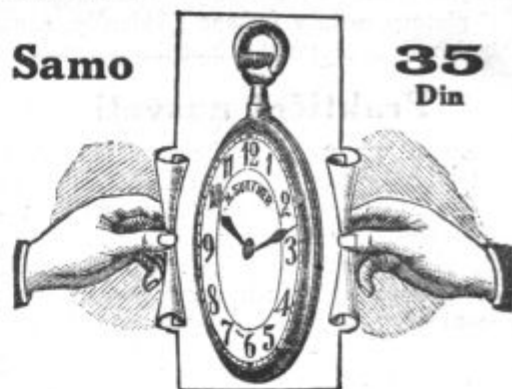
Zahtevajte brezplačni katalog.

MEINEL & HEROLD

tovarna glasbil

pr. podr. MARIBOR št. 104

Samo

**35
Din**

Št. 5012, kovinasta Anker-remontoir, lepo obliše, pravi švicarski stroj Din 35.—

Št. 5013, ista z radio svetlobnim kazalnikom in kazalci Din 45.—

Št. 5030, zelo fina, posebna tanka Anker-remontoir, chronometer AXO, točno idoča, elegantna, obliše iz krom-nikla Din 135.—

H. SUTTNER
Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.
Cenik zastonj in poštarine prosto.

MALI OGLASI

Za zimo!

Vse potrebščine kupite najbolje v trgovinah Senčar, Mala Nedelja, Ljutomer in Strigova. Nakup jajc, masla, suhih gob in vseh poljskih pridelkov. Stalna zamenjava bučnic in sončnic za olje. 248

Prodajamo na obročna odplačila švedske posnemalnike za mleko in brzoparilnike za krmo.

Sprejmemo potnike.
«Tehna», Ljubljana, Meštini trg št. 25/L

Pletilne stroje prodaja na obroke Tehna, Ljubljana, Mestni trg št. 25/L

Iščemo zbiralce naročil!

Tudi take, ki že prodajajo trgovcem in pekomo. Ponudbe z znamko za odgovor na naslov: Separator, Ljubljana, poštni predal 307. 239

Dobra oblačila

Vam nudimo za majhen denar. **A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.**

Kmetijski mlin

na prometnem kraju in stalni vodi s posestvom kupi Edvard Cimperman, mizar, Zalec. 263

Čevljarji!

Cilindrci, nekaj mesecev rabljena, se proda za polovično ceno. Nadalje je naprodaj za 2000 Din krojaški stroj, ki šiva naprej in nazaj. — Prodajalec je v Ljubljani, Kladezna ulica št. 26. 262

Ovoj ovratnikov

je bil izgubljen dne 17. oktobra na poti od Kapele do Sv. Trojice. Najditelj se naproša, naj ga odda orožniški postaji v Slatini-Radencih proti pošteni najdenini. 259

Pozor, mizarji!

Napredni mizar uporablja samo patentirano posteljno tračnico (Bettschiene) «KAPO». Prihriani delo in čas. Brez zadolbenja. Dobiva se v trgovinah z železnino: Schneider & Verovšek, Stupica, Breznik, Erjavec, Zalta & Co., Zilič — vsi v Ljubljani; Rok Arhar v št. Vidu; Omerza v Kranju; D. Rakusch v Celju in Andraschitz Lotz v Mariboru. 258

Proda se takoj dobro idoča gostilna,

priljavna tudi za trgovino, tik banovinske ceste, oddaljena pol ure od železniške postaje v Slovenski Bistrici. — Več pove Anton Vuhte, Križni vrh, pošta Laporje pri Slovenski Bistrici. 257